דער קענעדער איד

THE ISRAELITE — Canadian Jewish Weekly — 216 Dufferin Avenue.

Vol. III. No. 41. Winnipeg, Thursday, November 28th, 1912. — וויניפעג, דאנערשטאג, י"ח כסלו, תרע"ג.

מר. א. סקאַליטער אַלס אַלדערמען.

לויט די בריעף וואס מיר האבען ערהאלטען אין רעדאקציאן און לויט די פריוואטע געשפרעכען וואס מיר האבען געהאט מיט פערשידענע נאהד ענדער אידען, איז צו זעהן אז אלע זיינען צו פריעדען אז דער וואַרד 5, וואו די מערהייט זיינען אידען, זאל שיקען איהרען א מיטגליעד אין סיטי האל. עס זיינען אמת זאגענדיג פאראן איינינע וואס האבען פריוואטע, פערזענליכע חשבונות מיט מר. סקאליטאר, אבער ניט יעצט און ניט ביי אזא ענין איז די צייט צו געדענקען פריוואטע חשבונות און פערזענליכע קריוודעס.

איינינע זאגען אין זייערע בריעף אז זיי האבען מורא דאס די אידען אליין וועלען ניט קענען ערוועהלען קיין אלדערמאן. איז ערשטענס לויט מר. סקאליטער האט אונז איבערגעגעבען וועט ער האבען דעם סופארט אויך פון ניט אידען, חוץ דעם קען מען זעהען, לויט די ריטוירנס פון פאריגען יאהר אז אין 5טען וואַרד זיינען אידישע ערוועהלער פאראן 1164, ווערענד די ניט אידישע זיינען בלויז 845. עס הייסט אלזא אז אפילו מר. סקאליטער זאל נור האבען די אידישע שטימען אליין וואלט ער געקענט ערוועהלט ווערען.

עס בלייבט אלזא די פראגע בלויז צו די אידען זעלבסט: ווילען זיי א אידישען אלדערמאן, דאן איז אין לך דבר העומד בפני הרצון. זאלען זיי נור ארבייטען אין אחדות און זייער ווילען, פערלאנג און שטרעבונג וועט געקרוינט זיין מיט ערפאלג.

ה. זאלצמאַן אַלס סקוהל טראַסטי.

פאריגע וואך איז געווען געמעלדעט אין „איד" אז י. ר. לעווינסאן וועט לויפען אלס סקוהל טראסטי פון וואַרד 5. יעצט אבער האט אונז מר. ה. זאלצמאן מודיע געווען אז לעווינסאן האט זיך צוריק געצויגען און אויף זיין ארט וועט מר. זאלצמאן אויך היינטיגעס יאהר לויפען אלס סקוהל טראסטי, אלס קאנדידאט פון דער לייבאר פארטיי.

עס ווערט געמעלדעט אז פאר די צוועקען פון דעם נייעם עגזהיבישאן האט די שטאדט שוין צוגענומען 30 אייקער ערד.

ערעפנונג פון פעדעראַל פאַרלאַמענט.

דאנערשטאג דעם 21טען נאוועמבער האט דיוק אף קאנאט מיט דער געוועהנליכער צערעמאניע ערעפענט דעם צווייטען סעשיאן פון 12טען פארלאמענט פון קענעדא. אין זיין טראן רעדע האט דער דיוק אנגעוויזען אז זיין רייזע איבער קענעדא האט איהם פערשאפט פיעל פערגעניגען. ער האט איבעראל געזעהן אז קענעדא בליהט. דערנאך האט ער אנגעוויזען אז דער האנדעל פון לאנד האט די בעסטע אויסזיכטען; די אימיגראציאן אין לאנד וואקסט זעהר שנעל; די אינדוסטריע מאכט גלענצענדע פארשריטע א. ד. ג. אם ענדע האט דער דיוק ערקלעהרט אז ביי יעצטיגע אומשטענדען נויטיגט זיך ענגלאנד אין דער הילף פון איהרע קאלאניעס צו אויפבויען א נייווי, און די מיטגליעדער פון קענעדער פארלאמענט וועלען זיך דארפען ארויסזאגען וועגען דעם ווען א ביל וועט פארגעשלאגען ווערען אין ניכען. אונטער דעם ביל מיינט דער דיוק דעם ביל וועגען די 30 מיליאן דאלאר.

פראַטעסט געגען דער רעגיערונג.

ווי בעוואוסט זיינען די לעצטע וואהלען אין מעקדאנאלד דורכגעפיהרט געווארען אויף א העכסט אונגעזעצליכען אופן. די גאנצע שולד אין דעם האט געהאט די פראווינציעלע רעגירונג פון מאניטאבא. ווילענדיג דורכפיהרען איהרע קאנדידאטען האט זי אנגעווענדעט אלערליי מיטלען. זי האט ארעסטירט די „ניט געוואונשענע" פערזאנען, האט געשטערט צו רעדען; האט אנגעשיקט אויף זיי דעטעקטיווס, פאליציי א. ז. וו.

צו פראטעסטירען געגען דיזער האנדלונג פון דער פראווינציעלער רעגירונג פון מאניטאבא איז אבגעהאלטען געווארען פאריגען פרייטאג ביי נאכט א ריזיגער מאסס מיטינג אין מאניטאבא האל. די רעדנער פון אבענד זיינען געווען ט. ס. נאררים, מ. פ. פ. מר. ריטשארדסאן, רעדאקטאר פון טריביון און אנדערע. עס איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציאן אז די דערמאהנטע רעגירונג האט איבערגעטראטען די רעכטע פון אינדיווידועלע פרייהייט פערהאלטענדיג פערזאנען אהן בעשולדיגונגען און ניט בעפרייען זיי אפילו אויף בייל.

חנוכה פעסט ביי די ציוניסטען.

די היגע ציוניסטען וועלען אום זונטאג, דעם 8טען דעצעמבער פראווען א גרויסארטיגען חנוכה פעסט אין קווינס האל אום 7.30 אבענד. דיזער פעסט וועט געפייערט ווערען מיט א ליטערארישען אבענד און א שעהנע פראגראם צו וועלכען עס זיינען איינגעלאדען געווארען פערשידענע רעדנער, דעקלאמאטארען, זינגער, שפיעלער א. ד. ג.

מר. ס. פינקעלשטיין בעט אונז מודיע צו זיין פאלגענדעס: עס איז אנאנסירט געווען דאס חזן מייזעל וועט דאווענען אין דער שארית ישראל (ראש פינה), ליידער איז דער דערמאהנטער חזן ארויסגערופען געווארען קיין מילוואקי, וואוהין ער האט געמוזט באלד אבפאהרען. ער האט אבער פערזיכערט צו קומען אויף שבת מברכים דעם 3טען און 4טען יאנווואר ווען ער וועט דאווענען אין שארית ישראל שוהל.

DR. HERBERT M. ROSENBERG

Osteopathic Physician and Electro Therapeutist

Room 9---10, 602 Main Street — Phone Garry 2476

ספעציאליסט אין אלע פארמעס פון מאגען קראנקהייטען. ווי פערשטאפונג, מאגען קאטאר, דיספעפסיע, קידני טראבעל, געלעהמטע — פאראליזירטע, — רהומאטיזם, ניראלאגיע, ניזראסטעניע, אלערליי נערווען קראנקהייטען, אבגעשוואכטע מענער קראפט, אסטמא, קאטאר, בלוט קראנקהייטען, הארץ קראנקהייטען, קאפ שמערצען, כראנישע מערידען, הורינארי דיסארדערס, אלערליי הויט קראנקהייטען.

פרויען קראנקהייטען, אלערליי טראבעלס, לעבער קראנקהייטען, קינדערלאזע און א סך אנדערע קראנקהייטען. איך הייל די וואס האבען האר אויף'ן פנים און גאראנטיר אז זיי וועלען מעהר ניט וואקסען אהן קיין מעדיצין און אהן אפעראציאנען, ביי מעדיקאל עלעקטריסיטי, עקס שטראהלען און ביי עסטאפאטיק מעטהאדע. מיין פלאץ איז מאדערן איינגעפיקסט מיט די נייעסטע אפאראטען וואס ווערען געברויכט אין די גרעסטע האספיטאלס פון יוראפ און אמעריקא. מיינע 5 יאהר עקספיריענס גיט אייך געגוג גאראנטיע צו קורירען אייערע קראנקהייט.

אפיס שטונדען: פון 10 ביז 1 אוהר מארגענס, פון 2 ביז 5 אוהר ביי טאג און פון 6 ביז 9 אוהר אבענד און אויך ביי ספעשיל אפאינטמענטס. קאנטרי לייט וואס ווילען מיך זעהן אין שטאדט, אדער אין קאנטרי, קענען מיך קריגען ביי ספעשיל ארענדזשמענטס.

ביזי בי דזשולערי סטאָר

מאקס סטיימאן, פראפ.

האט א גרויסען אויסוואהל פון אלערליי יוראפעאישע וואנד זייגערס, דיימאנטענע רינגען א. ד. ג. צו מעסיגע פרייזען

658 מיין סטריט.

פהאן גערדי 3024 און גערדין 1110

א וואטש מייקער געפאדערט

גוטע געלעגענהייט און גוטע ווידזשעס פאר'ן ריכטיגען מאן.

זיך ווענדען אין דער

ביזי בי דזשולערי סטאר, 658 מיין

זעהר וויכטיגע נייעס.

א קאר פרישע אייער אנגעקומען צו

ב. ראבינסאן און זאהן

אין 2921-2 סעלקירק עוו. — פאהן סט. דזשאן 2445

וואו זיי וועלען פערקויפט ווערען צו דער אונערהערטער פרייז פון 29 סענט ביז 30 אין האלסייל

יעדער קאסטימער קען קויפען פון 1 ביז 100 קאסטען אייער.

מיר גאראנטירען פאר דער גוטסקייט און פרישקייט פון יעדער איי.

B. ROBINSON & SON

2921-2 Selkirk ave. — Phone St. John 2445

נ. סגל'ס בעקעריי

איז דאס איינציגע פלאץ, וואו ברויט, בולקע ווערט געבאקען ריין און זויבער. ברויט ווערט אויך דעליווערט צו הויז.

טעלעפאנירט אב סט. דזשאן 1488 אדער קומט אין

510 סעלקירק עוועניו.

ספעשיל נאָטיס צו שניידערס און פאריערס.

איך האב גראד יעצט א פיינעם אסארטמענט פון פערזיען לאמסקינס וועלכע איך האב זעלבסט אימפארטירט דירעקט פון יוראפ. דאס איז דארט פאר מיר געקויפט געווארען פאר באר קעש ביי מיינע אגענטען און איך קען דאדורך זיי פערקויפען אויף דער קלענסטער פרייז וואס נור מעגליך.

אויך האב איך די פיינסטע קוואליטי סילקינס וואס די וועלט פראדוצירט. אויך מינקס און מאסקראט לייגינגס און א פיינעם אסארטמענט אטערסקינס פאר מענס קאלערס. איך בעט צו קומען זעהן מיין סטאק.

אויך פערגעסט ניט דאס איך בין איינער פון די גרעסטע קויפערס און עקספארטערס אין רויהע פארס אין קענעדא. איך צאהל די העכסטע פרייזען פאר קליינע אדער גרויסע קוואנטיטיס. שרייבט אדער קומט צו

R. S. ROBINSON

171 James Street, East, 2-nd Flat. Phone Main 2311 Res. Phone Main 4874

Established 1883, My 30th Year in Business — Winnipeg, Man.

זעהט אטרובין'ס אדוו. אויף פיידזש 2.

וויכטיג פאר דזשאַנס פעדלער.

ווער עס וועט מיט זיין ווארע מיטברענגען דיזען קופאן וועט קריגען פאר זיין סחורה פאלגענדע פרייזען:

ביר קווארטס אמבער קאל.	30 ס. דאז.
ביר קווארטס ווייסע	27 „
דזשין קווארטס	30 „
קלארעט	50 „
קעסט אייראן	85 ס. פער 100 פונט
סטאוו פלייט	60 „
ראט אייראן	40 „
לעד	4 און א האלב ס. פער פונט
זינק	3 און א האלב ס. פער פונט
באנס	50 ס. פער 100 פונט
רעגס	85 ס. פער 100 פונט

ב. שראַגגע

קאר. פרינצעס און סוטערלאנד

אויב איהר ווילט זיין געזונד דאן האט איהר איין ברירה:

נעהמט עסען אין

פאַלאַק'ס רעסטאָראַנט

55 מארטהא סטריט

פהאן מיין 8451

עסען צו יעדער צייט. פרישע, געזונדע שפייז. מיל טיקעטס $5.50 פיר 21 מילס (522) רומס פאר געסט און באָרדער.

וידבר אל העצים והנחלים

אז איהר שמועסט וועגען האלץ און קוילען, פערגעסט ניט אז

ש. פרענקעל'ס

פלאץ פאר האלץ און קוילען איז אין

335 דאפרין עוועניו

פהאן סט. דזשאהן 355

דער בעוואוסטער פאלקס רעדנער, ה. וויינבערג פון נויארק וועט נעקסטען זונטאג דעם 1טען דעצעמבער אום 8 אוהר אבענד אבהאלטען אין קווינס האל א זעהר אינטערעסאנטע לעקטשור. אראנזשירט פון ארבייטער רינג און אנארכיסטישע גרופע.

בריעף צום רעדאקטאר.

ווערטהער רעדאקטאר פון „איד"!

אין אייער עדיטאריעל פון פאר לעצטער וואך, רעדענדיג וועגען דעם היגען ארבייטער רינג ברענטש, בעשולדיגט איהר איהם אין ניט טהעטיגקייט, און צוריקוואוקס. און אויך, מיט רעכט, ווייזט איהר אן אז דאס טהעטיגקייט פון ארבייטער רינג דריקט זיך ניט אוים אין קאלטע חשבונות און ציפערען. לייַדער, לייַדער קאן איך אייערע בעשולדיגונגען ניט בעשטרייטען. איך קאן אבער יא אלס אלטער מעמבער פון ארבייטער רינג אויפווייזען די אורזאכען וואס האבען געפיהרט דערצו אז דער ארבייטער רינג אין וויניפעג זאל ניט פראגרעסירען.

עס מוז זיך דאך שטעלען די פראגע: ווארום אין דער צייט וואס דער ארבייטער רינג אין אמעריקא האט אונגעהייער שנעל געוואקסען; דאן ווען דער „ארבייטער רינג" אין אמעריקא איז א מאכט, וואס ניט נאר די אידישע נאר אויך די קריסטליכע נאס מוז זיך מיט איהם רעכענען, — צום בייספיעל ווען דער ארבייטער רינג האט געהאלטען זיין קאנווענשאן אין ראטשעסטער האט די שטאדט געפונען פאר נויטיג צו אלומינירען דעם סיטי האל און דער סיטי מעיאר האט געהאלטען א וועלקאם ספיטש פאר די דעלעגאטען — אין דער זעלבער צייט זיינען מיר אין וויניפעג געשלאפען און אנשטאט נייַנציג מעמבערס מיט פינף יאהר צוריק האבען מיר יעצט נאר 55. וואס זשע פארט איז די אורזאכע?

נאך מיין מיינונג זיינען אין דעם דורכפאל פון דעם היגען ארבייטער רינג ברענטש שולדיג נאר די מיינונגס פערשידענהייטען און די צאנקערייען וואס זיינען פארגעקומען צווישען די ראדיקאלען און ניט אזוי צווישען די 'פראסטע' ראדיקאלען נאר צווישען די וואס פרעטענדירען צו זיין די לידערס פון די ראדיקאלען.

פרינציפעלע מיינונגס פערשידענהייטען זיינען גוט און קאנען קיינמאל קיין שאדען ברענגען, פערקערט זיי ברענגען אריין פיעל מעהר לעבען און אינטערעס אין אן ארגאניזאציאן. ווען אבער אין די מיינונגס פערשידענהייטען איז דא נאר איין פראצענט פרינציפ און ניינציג ניין פראצענט אינטריגעס און פליאטקעס, דעמאלט איז דאס שוין סם חמות פאר אן ארגאניזאציאן.

אום צו אילוסטרירען מיין מיינונג וועל איך ברייגנען א פאקט: די פרינציפען ערקלערונג פון ארבייטער רינג זאגט אז אנערקענענדיג די איבלען פון דער געזעלשאפט איז דערום די פליכט פון די מעמבערס צו שטימען פאר די פארטייען וועמעס צוועק איז אבצושאפען דיזע איבלען.

דאכט זיך קלאר? ווער עס וויל און דער וואס איז נור איינשטימיג מיט דעם פונקט קען ווערען א מעמבער אין ארבייטער רינג, און ווער ניט קאן זיך בעלאנגען צו אנדערע סיק בענעפיט סאסייעטיס. ביי אונז איז אבער געווען אנדערש: די פערשידענע 'גרויסע' מענשען פון אונזערע ראדיקאלען זיינען, נאכדעם ווי זיי זיינען שוין געווארען מעמבערס ביי אונז אין ברענטש, ארויסגעטראטען און שטארק געקעמפט געגען דעם פונקט. צווישען די קעמפפער זיינען געווען אנארכיסטען וואס גלויבען נאר ניט אין פאליטיקס, מענשען וואס דענקען אז פאליטיקס איז א שווינדעל און קיין ערליכער מענש טאר זיך מיט דעם ניט פערנעהמען, און אויך איינער וואס האט ליעב צו פיגורירען אלס א וויניפעגער 'יצחק-אייזיק'. דאס אלעס איז ניט געטהון געווארען אזוי פיעל צוליעב דעם פרינציפ נאר אויף צו להכעים איינעם וואס איז גראדע געווען מיט אן אנדער מיינונג און האט געהאט א געוויסע ווירקונג אויף דעם ברענטש.

נעהמענדיג אין אונבעטראכט אז אזעלכע פרינציפיעלע רייסערייען זיינען פארגעקומען אויף יעדען מיטינג איז שוין ניט צו וואונדערן זיך אז פיעלע מעמבערס האט אפגעקעלט דיזע אומגעלומפערטע האנדלונג פון די פאר לידערס און פיעלע מעמבערס האבען אנגעהויבען ארויסצוטרעטען פון ארבייטער רינג אין „באנטשעס". זעלבסטפערשטענדליך אז דער אר. רינג האט געקראגען א שלעכטע רעפוטאציע און האט שוין ניט געקענט וואקסען. און אויב איין ארגאניזאציאן וואקסט ניט מוז זי שוין נאטירליכער ווייזע אפשטארבען.

אזוי האט דער אר. רינג גע'גוסס'ט 4 יאהר.

אבער, ליעבער הערר, ניט מעהר!

איך קען אויף אייער לייכטען שטעךווערטיל: „וויפיעל דארף נעהמען אז דער ברענטש זאל בלייבען ביי איין סעקרעטער?" — ענטפערען, אז דאס איז א סימן אז איהר זייט אבסאלוט ניט בעקאנט מיט דער לעצטער טהעטיגקייט פון דעם ברענטש, דען זייט פאריגעם יאהר האבען זיך די מעמבערס גענומען טיכטיג צו דער ארבייט. מען האט געדעקט אלע דעפיציטען, מען האט אנגעהויבען אגיטירען פאר נייע מעמבערס און די רעזולטאטען זיינען גלענצענדע. לעצטען יאהר האבען מיר געהאט 40 מעמבערס יעצט האבען מיר 55. דער צו וואוקס איז אמת ניט שטארק גרויס אבער מיר האבען גלענצענדע אויסזיכטען. עס געהט ניט פארביי איין מיטינג אז מיר זאלען ניט אריינקריגען אפאר נייע מעמבערס. איך בין זיכער אז גאר אין גיכען וועט דער ארבייטער רינג פערנעהמען אין וויניפעג דעם פלאץ וואס עס קומט איהם מיט רעכט.

דאנקענדיג אייך פאראוים פאר דעם שטיקעל פלאץ וואס איהר וועט מיר שענקען פערבלייב איך מיט גרוס.

ל. ארליקאוו, מעמבער פון אר. רינג.

ווערטהער הערר רעדאקטאר!

איך וואלט אייך בעטען דורך אייער ווערטהע צייטונג צו פערעפענטליכען פאלגענדען פאקט: פון רוסישער מיליטער-דיענסט איז אנטלאפען א אידישער סאלדאט און געפאהרען קיין וויניפעג. קומענדיג קיין קוויבעק האט ער ניט געהאט די נויטיגע 25 דאל. האט ער טעלעגראפירט צו זיין קאזין מר. בערגער אין 551 פריטשארד. אבער אנשטאט 551 האט ער דעם אדרעס געשריבען 555 און דאס האט פערואורזאכט דאס דער קאזין האט זיך דערוואוסט מיט א פאר טאג שפעטער. נון, האט מען דעם סאלדאט דערהייל צוריק געשיקט.

ווען די מעמבערס פון דעם היברו אימיגרישאן פראגרעסיוו סאסייעטי האבען זיך דערפון דערוואוסט, האבען 12 פון זיי זיך באלד פערזאמעלט און בעשלאסען אז קיין געלד זאל ניט געשפארט ווערען און מען זאל דעם אימיגראנט צוריק ברענגען קיין וויניפעג. 35 דאל. איז ארויסגעגעבען געווארען צו מר. ב. שעפס און נ. בערגער זיי זאלען דאס אטענדען.

ווי איהר זעהט אלזא שטרעבען מיר מיט אלע מעגליכקייטען צו אויפטהאן גוטעס. און עס איז דערום א חוב אויף די איבעריגע מעמבערס צו אטענדען ריכטיג די מיטינגען און צו פערגרעסערען די צאהל פון אונזערע מעמבערס.

זונטאג: דעם 1טען דעצעמבער וועט שטאטפינדען א דזשענעראל מיטינג. יעדער מעמבער וואס וועט בעקומען א פאסט קארד איז געבעטען צו קומען, הייל זעהר וויכטיגעס איז פאראן צו פערהאנדלען און יעדער איז פערפליכטעט בייצוואוהנען דעם מיטינג.

אכטונגספאל, א. סעקטער רעק. סעק.

ווערטהער הערר רעדאקטאר!

אין אייער ווערטהער צייטונג „דער איד" פון 21טען נאוועמבער איז געווען געדרוקט א בעריכט פון „נאציאנאל פאנד". צווישע די מנדבים האבען די פארשטעהער פון דער היגער ציוניסטישער ארגאניזאציאן, ווי עס ווייזט אוים על פי טעות, אויך אריינגעשטעלט מיין נאמען. אלזא, איך ערקלעהר דאס איך האב פאר'ן נאציאנאל פאנד קיין געלד ניט געגעבען.

מיט אכטונג. א. גאליבאוו.

צו די וואס רויכערען.

ווייל מיר האבען ניט געהאט קיין כאלערא עפידעמיע פאר א לאנגע צייט איז נאך ניטא קיין אורזאכע צו דענקען אז מיר זיינען שוין דערפון פטור געווארען אויף עפיג. אין משך פון דער צווייטער העלפט פון פאריגען יאהר הונדערט איז געווען פיר כאלערא עפידעמיעס אין יוראפ און ניט אכטענדיג אויף דעם וואס מיר היטען זיך זעהר שטארק, קענען ספעציעל די אזיאטישע אומיגראנטען אונז אנשטעקען מיט דער שרעקליכער עפידעמיע. זעלבסטפערשטענדליך אז מיר מוזען וויסען ווי אזוי צו בעקעמפפען דיזע עפידעמיע און אויך ווי אזוי זיך צו פערהיטען.

עס איז ניטא קיין גרינגערער מיטעל ווי דר. ווענק'ס, וועלכען ער האט ענטדעקט בעת דער כאלערא עפידעמיע אין האמבורג. דאס איז פשוט טאבקא. דר. ווענק האט איינגעוויזען אז אין דער גרעב פון א סיגאר בענעצט מיט וואסער, וועלכער ענטהאלט א מיליאן מיט א האלבען כאלערא באצילען אין א קיוביק סענטימעטער, ווערען אלע מיקראבען פערניכטעט אין 24 שטונדען און אונטערזוכענדיג אלע סיגארען אין דער צייט פון דער כאלערא, האט מען קיין איין לעבעדיגען מיקראב ניט געפונען אין זיי. די טאבעקא בלעטער איז ניט דאס איינציגע וואס פערניכטעט די כאלערא באצילען. דער רויך אליין טהוט דאס אויך. דר. ווענק האט דערוויזען אז די כאלערא מיקראבען וועלען ניט לעבען מעהר פון א האלבער ביז צוויי שטונדען צוזאמען מיט דעם רויך פון די טאבעקאס וואס ווערען געמאכט אין בראזיליען, סומאטרא און האוואנא. נאכמעהר אין 5 מינוטען וועט דער רויך פערניכטען אלע כאלערא מיקראבען. עס איז דערוויזען געווארען אז אין דער צייט פון דער כאלערא עפידעמיע האט אפילו איין טאבאק ארבייטער ניט געליטען פון דער קרענק. קענעדער טאבעקא איז אפשר ניט אזוי גוט ווי האוואנער פאר סיגארס און כאטש דר. ווענק האט מיט קענעדער טאבעקא ניט געמאכט קיינע עקספערימענטען, איז דאך ניטא קיינע בעווייזע אז עס וועט ניט זיין פונקט אזוי גוט צו פערניכטען כאלערא מיקראבען.

די ענטדעקונג וועט ניט צופרידענשטעלען די יעניגע וואס וואלטען וועלען זעהן א געזעץ וואס זאל פערוועהרען מענשען צו רויכערען.

אגאניס פון גאל שטיינער

סענאל איז דער זיכערסטער הייל מיטעל פאר דעם.

עס איז דא הונדערטע קראנקע פון גאל שטיינער וואס וואלטען וועלען וויסען וואסערע רעזולטאטען מ'קען קריגען פון סענאל וועלכער איז בעוואוסט אלס דער בעסטער מיטעל פון אזעלכע קראנקהייטען. סענאל האט אויסגעהיילט הונדערטע קראנקע אין קענעדא. מיר האבען פיעלע בעשטעטיגונגען פון מענשען וואס זיינען געהיילט געווארען. צוליעב געוויסע אורזאכען קענען מיר דא ניט אנגעבען זייערע נעמען. נור מיר וועלען געבען נעמען פון אזעלכע וואס זיינען געהיילט געווארען און איהר קענט זיך ביי זיי אנפרעגען. אט איז אן אויסצוג פון א בריעף פון א בריעף פון א מאן פון טאראנטא:

„ענטפערען אויף אייער בריעף קען איך זאגען אז איך האב געפאלגט אייערע אינסטרוקשאנס. איהר קענט מיר שיקען אזוי פיעל וויפיעל איך דארף. אויב איך קען אייך נור העלפען און אין דערזעלבער צייט העלפען אנדערע, וועל איך עס געוויס טהאן. אייער מעדיצין איז ווערטה מיליאנען".

סענאל איז גוט בעוואוסט ביי דער מעדיצינישער פראפעסיע פון קענעדא אלס דאס איינציגע הייל מיטעל פון קידני שטיינער, גאל שטיינער, קידני קראנקהייטען, גראוועל, שטיינער אין בלעדער און אנדערע קראנקהייטען וואס קומען פון עריק עסיד אין דעם סיסטעם פון מענשען.

סענאל איז געמאנופעקטשורט ביי די
Sanol Manufacturing Co. of Canada, Ltd.
977 Main Street, Winnipeg, Man.
צו קויפען ביי די הויפט דראגיסטען, אדער פון די מאנופעקטשורערס צו $1.50 פער באטעל. אגענטען: י. קעפמאן, 596 סעלקירק עוועניו, די נויארק דראג סטאר, 256 דאפרין עוועניו.

Fraser, Bender and Co.
צו 5 אקער ניט ווייט פון שטאדט ווערט פערקויפט צו זעהר לייכטע פיימענטס, גוט פאר גארטען, דעירי. אין גיכען געהט דארטען דורך א קאר. זיך ווענדען צו
י. בענדער
447 Main St. Phone Main 9451

מיר האבען 800 הייזער
וואס מוזען פערקויפט ווערען בעפאר יאנואר. מיר גאראנטירען אייך אז זיי זיינען סנעפס. אויב איהר ווילט קויפען איז יעצט די צייט. קומט זעהן וואס פאר א סטאק מיר האבען. 42
Adelman & Soffer
Realty Co.
407 Selkirk avenue
Phone St. John 1354

דריורי'ס ריידוואוד לאגער.
די בעסטע אין מארקעט.
געמאכט ביי די בעוואוסטע
Golden Key Brand
Aerated Waters Ale
and Stout
Winnipeg, Manitoba.

טרוקענע האלץ און קוילען
קענט איהר קויפען בילינ ביי (2510
דזש. ה. מארגענשטערן.
542 סטעלא עוו. פהאן סט. דזש. 523

א נייער בעזים קעהרט שעהן
און א נייער וואוד יארד גיט בעסערע און טרוקענע האלץ.
מר. ל. וועסיל
האט ערעפענט א נייעס
וואוד און קוילען יארד
אין קארנער מיין סט. און פלארא עווע.
פהאן סט. דזשאהן 933

גוטע האלץ
פערשפארט ארבייט. און גוטע האלץ קענט איהר נור קריגען ביי 124
A. D. Libman & Co.
1096 Main Street
Phone St. John 1311

:: זעכציג לייט געזוכט ::
זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולערנען. טולס פריי און ווידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע געזיכערט פון $16 ביז $20 וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לאקיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר בארבערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי
The International Barber College
אלעקסאנדער עוו. וטעטיר וועסט מיין סט.

NORTH END JOBBING Co.
264 Jarvis Avenue
מיר פערקויפען אויס אונזער סטאק אין האלסייל און ריטייל. יעדער ווער עס וועט קויפען ביי אונז וועט האבען די געלעגענהייט צו קויפען אלעס זעהר בילינ. לאזט ניט דורך די געלעגענהייט צו קויפען. 41

טשיקענס, גענז לעבעדיגע און
גע'שחט'ענע פערקויף איך צו די מעסינסטע פרייזען. אויך אייגס, פוטער א. ד. ג. אלעס פריש און גוטע בעהאנדלונג. איך אטענדע אלע ארדערס פינקטליך אין צייט.
פ. מעזשיכאווסקי
22 511 רעדוואוד עוועניו.

וויכטיגע נייעס!
איך מעלדע דעם געעהרטען פובליקום, ספעציעל פון דער נארד ענד, אז דער
בערדיטשעווער שוחט
ליב מיישאן בהשגחת הרב
וואהנט אין 691 פריטשארד עווע.

ברוך משה יאוויש
שוחט ומוהל
האט געמופט אין 76 טשארלס
פהאן סט. דזשאהן 190

אלערליי ספרים, טליתים, תפילין
און אויך א גרויסען אויסוואהל פון לייכטער איז צו בעקומען ביי
ב. טשערניאק, 288 דאפרין

מיר האבען נור וואס ערהאלטען א גרויסען סטאק אלערליי געסמוקטע און געזאלצענע פיש און איקרא. די ווארע איז פריש און די בעסטע קוואליטעט. די פרייזען מעסיגע.
אטרובין בראס.
390 סעלקירק עוועניו
פהאן סט. דזשאן 1933

זייט געזונד און האט א געזונדען מאגען.
איך האב ערעפענט א נייעם פרישען שפייז צימער אין 74 **דערבי סטריט** וואו איהר קענט צו יעדער צייט קריגען פרישע שפייז פון כל המינים און אלע דעליקאטעסען. ביי מיר קריגט איהר אויך א רום צום שלאפען און צום אפרוהען. **יעקב וואלדמאן**

א נייער בעזים קעהרט שעהן.
א ניי ערעפענטע דעליקאטעסען סטאר אין 592 **סעלקירק עוועניו,** קאר. מעקגרעגאר סטריט. סטריקטלי כשר. אויך א לאנדזש קאנטער. אלעס פריש און בעסטע קוואליטעט. קומט זיך איבערציינגען. **פעדיס און קארפ**

בעריכט פון די מזרחי ציון.

יום ד', פ' ויצא אצל הברית מילה של בן ר' שמואל מיטלער, 83 גרענוויל סטריט, וואו עס זיינען אנוועזענד געווען פיעלע פראמינענטע בעלי בתים און וואו מר. א. בערג איז געווען טשערמאן, איז געזאמעלט געווארען ע"י הרב ר' י. י. כהנאוויטש עבור צדקה כולית 100 דאלאר.

דאס געלד איז איבערגעגעבען געווארען צום טרעזשורער מר. אברהם בערג.

עקסטרא איז געזאמעלט געווארען פאר יער הירצל דורך מר. ש. פרענקעל אויף דעם נאמען פון הילד הנמול יעקב בן שמואל מיטלער פאלגענדע בוימער:

שמואל מיטלער	10 בוימער	$15.00
דוב בער ווילענץ	2 בוימער	3.00
ש. פרענקעל	1 בוים	1.50
אטרובין אחים	1 "	1.50
דוד איזראילעוויטש	1 "	1.50
שמחה יוסף לעווין	1 "	1.50
מיכל קאצעלקאוויץ	1 "	1.50
אברהם בערג	1 "	1.50
שלום שרייבער	1 "	1.50
אליהו מיטלער	1 "	1.50
סך הכל	20 בוימער	$30.00

עס איז אויך געזאמעלט געווארען פאר'ן נאציאנאל פאנד $7.60

דאס געלד פאר יער הירצל און פאר נאציאנאל פאנד איז איבערגעגעבען געווארען לר' דוד איזראילעוויטש, טרעזשורער פון מזרחי.

מיר ווינשען לאבי הילד ער זאל זוכה זיין מגדל זיין דאס קינד לתורה ולחופה ולמע"ט.

קאמיטע מזרחי ציון.

— ל. ארליקאוו —

איז בערעכטיגט אנצונעהמען פרינטינג, אדווערטייזמענטס און קאלעקטען געלדער פאר דעם „איד".

דזשענעראל סטאר צו פערקויפען.

אן אויסערגעוועהנליכע, געלעגענהייט פאר אימיצען וואס וויל אריינגעהן אין פראפיט ברענגענדע ביזנעס נעבען וויניפעג. דאס איז א גוטע געלעגענהייט. מיר אפערען צו פערקויפען א דזשענעראל סטאר ניט ווייט פון וויניפעג. לייזונג העכער $20.000 א יאהר: גרויסע פראפיטען. קעש אדער טרייד. קיין קרעדיט ווערט ניט געגעבען. די סטאר האט סטאק אין אן ערך פון $4.000 די אורזאכע פון פערקויפען איז, ווייל דער אייגענטהימער ווערט צו אלט צו בלייבען אין דער קאנטרי.

נאך פולע איינצעלהייטען זיך אנפרעגען ביי די

דאמיניאן טיקעט אפיס 703 מיין סטריט.

אין וואקער טהעאטער.

„דהי בלוי בוירד", מעטערלינקס מייסטערווערק איז געשפיעלט געווארען מיט אונגעוועהנליכען סוקסעס אין דעם בעוואוסטען מיליאנערישען „ניו טהעאטער" אין נויארק. יעצט שפיעלט די קאמפאני דיזעס מייסטערווערק אין די שטעדט ביים פאסיפיק ברעג. די קאמפאני, אויס נויארק, בעשטעהט פון געקליבענע טאלאנטע, מיט דיזעלבע שעהנע קאסטיומס און צויבערליכע סצענערי. דאס איז נאר קיין פראגע אז דאס איז איינע פון די הויפט בריליאנטענע זאכען וואס דאס וויניפעגער פובליקום האט ווענס געהאט א געלעגענהייט צו זעהן און בלויז דאס וואקער טהעאטער האבענדיג אזא גרויסען סטיידזש, די עלעקטרי וואס איז נויטיג, איז אומשטאנד צו דורכפיהרען אזא שטיק.

אין „די בלוי בוירד" נעהמען אנטייל טאלאנטפאלע קינדער-ארטיסטען, וואס פערשעהנערען אויף פיעל דאס שטיק.

דאס ענגאדזשירען „די בלוי בוירד" אין די וואקער איז אויף דער גאנצער וואך פון דעצ. 2 מיט מאט. אום מיטוואך און שבת.

„נאוהטי מאריעטא," וועלכע איז די לעצטע קאמיק אפערא פון וויקטאר הערבערט, וועט אין קורצען געזעהן ווערען אין די וואקער ביי א גרויסער קאמפאני מיט פלארענס וועבער אן דער שפיצע, וועלכע איז א בעקאנטע פרימאדאנא.

דהי שיהען ענגליש אפערא קאמפאני שפיעלט שבת מאט. „מארטהא" און אום פרייטאג און שבת אבענד „דהי לאוו טיילס אף האפמאן". די קאמפאני בעשטעהט פון טאלאנטפאלע ארטיסטען.

אין עמפרעס טהעאטער.

דאס עמפרעס טהעאטער אנאנסירט איבעראל אז דאס איז דאס איינציגע פלאץ וואוהין אלע געהען. און דאס איז גאנץ ריכטיג. דען דאס איינציגע טהעאטער וואו מען קען זיך אמוזירען גרויסארטיג איז די עמפרעס טהעאטער וואו אלע וואך איז א רייכע פראגראם פון די בעסטע ארטיסטען אויף דער וואדעוויל ביהנע. דאס עמפרעס טהעאטער געווינט אלע וואך, אלע טאג נייע סימפאטייזער און פאטראנייזער, דען מען וגייס איבעראל אז די עמפרעס בעמיהעט זיך צופריעדענצושטעלען איהרע בעזוכער אויף'ן בעסטען אופן. געהט איין מאל אין די עמפרעס און איהר פערבלייבט איהר שטענדיגער פאטראנייזער.

אויף נעקסטע וואך האט די עמפרעס פאר אייך א זעהר רייכע פראגראם. זעהט דעם אדווערטייזמענט אין דיזער צייטונג און איהר וועט זיך איבערצייגען אין די ריכטיגקייט. אין די עמפרעס ווערט געשפיעלט דריי מאל טעגליך.

א גוטע געלעגענהייט.

נאך א בעוויז פון אידישען סוקסעס אין ריעל עסטייט ביזנעס האט בעוויזען די אינטערנעשיאנאל סעקיוריטיס קאמפאני, לימיטעד, די גרעסטע ריעל עסטייט קאמפאני אין קענעדא וואס האט אראבגעבראכט מר. ס. ס. קאהן פון נויארק צו האנדלען אלס סיילס מענעדזשער פון זייערע פראפערטיס. מר. קאהן איז א מעמבער פון די „בני ברית און אנקומענדיג קיין וויניפעג איז ער אויך געווארען א מעמבער פון מאנטעפיארי קלוב, וואו ער איז אויך א טהעטיגער מיטגליעד. אין אן אינטערוויו מיט מר. קאהן האט ער געזאגט אז ער האט בעשלאסען צו אנשטעלען 6 אדער 8 אידישע באיעס צו האנדלען אלס סיילסלייט און ער וואלט וועלען אז אלע וואס ווילען אריין אין די ביזנעס, זאלען איהם קומען זעהן אין 840 סאמערסעט בילדינג. עס איז א גוטע געלעגענהייט און ווער עס איז נור פעהיג קען מאכען פון $75 ביז $300 א וואך. די אינטערנעשיאנאל סעקיוריטיס קאמפאני האבען פראפערטי איבער גאנץ קענעדא און אויב איהר ווילט קויפען אהער פערקויפען פראפערטי, געהט ארויף זיי זעהן.

אין וויניפעג טהעאטער.

פון מאנטאג אבענד שפיעלט זיך אין וויניפעג טהעאטער מיט דער מיטווירקונג פון די פראמינענטע שוישפיעלער „דהי מען פראם האם".

די נאנצע נעקסטע וואך וועט זיך שפיעלען „דהי ווהייט סיסטער".

די קאמפאני איז רייכער געווארען מיט איינינע נייע טאלענטע, אלע גוט בעוואוסטע אין זייער ליין. מר. טהורסטאן האל וועט זיין דער לידינג מאן און פרענסיס בראנדט וועלכע האט פערענדיגט א סיזאן אין בראקטאן, מאס. וועט זיין די נייע לידינג לײדי. די איבעריגע זיינען טש. קארווער און דזשיימס העסטערן וואס זיינען ביידע שוין זא געווען מיט זעקס יאהר צוריק. מאטינעס וועט אין די וויניפעג געשפיעלט ווערען יעדען דינסטאג, דאנערשטאג און שבת.

אין די סטארלענד.

ווען איהר ווילט זעהן א שעהן בילד וואס זאל אייך אי אמוזירען, אי אינטערעסאנט זיין, דאן פערפעהלט ניט צו זעהן „די אינוואנדערס" וואס קומט אין ניכען אין די „סטארלאנד".

עס איז כדאי איהר זאלט אויף אימער געדענקען אז אן אמוזירענדען אבענד קענט איהר אימער פערברענגען נור אין די „סטארלענד", וואו דאס מענעדזשמענט פלייסט זיך און שפארט קיינמאל קיין מיה, אום צופריעדענצושטעלען דאס פובליקום וואס פאטראנייזט דאס „סטארלאנד" טהעאטער.

מיר, די מעמבערס פון ארפייטער רינג, בעדויערען פון טיעפסטען הארצען דעם פריהצייטיגען טויט פון אונזער פריינד

דזש. מארגאליס

וועלכער איז געשטארבען דינסטאג דעם 19טען נאוועמבער אין קאלגארי, אלבערטא.

דער פערשטארבענער איז געווען א מעמבער פון אונזער בראנטש פאר די לעצטע 4 יאהר. עהרע זיין אנדענקען.

א מיטינג פון „האחוזה"

וועט שטאטפינדען נעקסטען זונטאג 1טען דעצעמבער אום 3 אוהר נ. מ. אין דער תלמוד תורה. שער האלדערס און געסט זיינען געבעטען בייצוואוהנען דעם מיטינג. נאך איינצעלהייטען ווענדט דער „האחוזה" ווענדעט זיך צו ש. פרענקעל, 335 דאפרין.

- - Professional Column - -

ד"ר. א. בערקאוזיטש.

נעהמט אויף קראנקע ביי זיך צו הויז פון 1 ביז 3 אוהר נאכמיטאג און פון 6 ביז 8 אוהר אב.

Dr. A. BERCOVICH

360 Selkirk Ave. Phone St. John 1652

Dr. G. KALICHMAN

אידישער דאקטאר, דיפלאמירט אין רוסלאנד דייטשלאנד און קענעדא. ספעציאליסט אין הויט און געשלעכטס קראנקהייטען, אקושאר און קינדער קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 11, פון 1 ביז 4 און פון 6 ביז 9. (52-30

453 Selkirk Ave. Phone St. John 1772

Dr. A. H. SILVERMAN

אידישער דאקטאר, שטודירט און דיפלאמירט אין אויסלאנד, די סטייטס און קענעדא. אפיס שטונדען: פון 9 ביז 10, 1 ביז 3 און פון 6 ביז 8

האט געמופט אין 395 סעלקירק.

פהאן סט. דזשאהן 1716

Dr. R. L. HURST

פיזישאן און סורדזשאן. בעפאלמעכטיגט פון „ראיאל קאלעדזש אף פיזישאנס", לאנדאן. ספעציאליסט פאר הארץ, נערוועז און פרויען קראנקהייט. אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12, פון 2 ביז 5 און פון 7 ביז 8. פהאן מיין 814

305 קענעדי בילדינג, פארטיידזש עוו.

דאקטאר בערמאן

ספעציאליסט אויף אויגען, אויערען, נאז, האלדז און גלעזער פיטען:

אפיס 222 סאמערסעט בלאק

אפיס שטונדען: פון 10 ביז 12 און פון 1 ביז 4 אוהר טעגליך, אבענד ביי אפאינטמענטס.

פהאן מיין 7230 (2413

Dr. ADAM CLARKE

211 סאמערסעט בלאק, 294 פארטידזש

אפיס פהאן מיין 4644. רעז. פט. רודזש 185

אפיס שטונדען: פון 2 ביז 5, פון 7.30 ביז 8.30

מענער שוואכקייטען און קינדער קראנקהייטען נעהיילט. 88

דר. ס. ג. טהאמפסאן

ספעציאליסט אין מעדיקאל עלעקטריסיטי, עקס שטראהלען, וויברעסאר, מאסאזש. מיר האבען די מאדערנסטע אינסטיטושאן אין וועסטערן קענעדא. מיר היילען הויט, ווי אויך כראנישע קראנקהייטען, איהר פיהלט קיינמאל קיין וועהטאג ווען מיר קורירען אייך. ליידי אסיסטענט. ליטעראטור געשיקט פריי ווען איהר פרעגט נאך איין

311 Enderton Blk, Portage & Hargrave.

123) Phone Main 2544

Miss F. WERIER

פראקטישע אקושארקע

דיפלאמירט און פראקטיצירט אין רוסלאנד.

661 Manitoba Ave. Phone St. John 2086

רייסט ניט די ציינער.

אויב איהר האט טראבעל מיט ציין, קומט אריין צו די ערשטע אידישע ציין דאקטוירים אין דער נארד ענד

International Dental Parlors

עקספערט דענטיסטען און סורדזשענס.

אונזער בעהאנדלונג איז אויף דעם ארענטליכסטען אופן, אונזערע פרייזען מעסיגע. מיר זיינען געסט אין דער נארד ענד און ווילען אונזערע פאציענטען בעטראכטען אלס פריינד.

547 סעלקירק עווניו

פהאן סט. דזשאן 2447

Dr. T. G. Moxnes

דענטיסט

אהן שמערצען מעטהאדע.

אפיס שטונדען:

פון 9 ביז 12, פון 1 ביז 6 און פון 7 ביז 8.30

620 מיין סט, קאר. לאגאן עוו. 88 1-2

Dr. Hackett

דענטיסט

מיילס בלאק, 1000 מיין סט., סוויט 1, אפסטעירז 124

ציהט ציינער אהן שמערצען, פרייזען מעסיגע.

Miss A. GOLDSMITH

333 Burrows Avenue

גיט לעסאנס אין פיאנא שפיעלען

מעסיגע פרייזען. (52-30

דארפט איהר לייהען געלד?

פיר וואס פיר א צוועק נים איז ווענדעט זיך צו

ב. שעפס

דעם עלטסטען אידישען פייער אינשורענס און פינאנשעל אגענט אין וויניפעג.

401 סעלקירק עוו. פהאן סט. דזש. 1490

Office: Bank of Toronto.

5225) Phone Garry 706.

ALFRED JACKSON

ליטאן נארדענס. און אינסייד סאבדיוויזשיאן.

פאר איינצעלהייטען פרעגען אין

522 מיין סט. סוויט 3, פהאן נערי 3076

ריעל עסטייט, פארם לאנד

קויפען, פערקויפען און בייטען. מיינע קאסטימער ווערען בעהאנדעלט אויף דעם ארענטליכסטען אופן. (5222

H. Leviten 619 McIntyre Block.

פינקעלשטיין און לעווינסאן

לאיערס און באריסטערס.

105 באן אקארד בלאק.

טעלעפאנס: מיין 1544 און מיין 1545

R. A. W. Magnussen, M. A.

רעכטספערטהיידינער, אדוואקאט א. ז. וו.

925 מיין סטריט, וויניפעג.

אפען פון 1 ביז 2 און פון 5 ביז 6 אוהר נ. מ. אדער אויף בעשטעלונגען צו יעדער צייט.

PHILIP NEY

נאטאריוס

נעזעצליכע פאפירען פערפערטיגט, איבערזעצונגען אין און פון פערשיעדענע שפראכען. נאטוראליזיישאן פייפערס, מערידזש לייסענס

222 פארטיידזש עוו. פהאן מיין 1288

Flanders and Macvicar

באריסטערס, סאליסטארס, נאטאריוס א.ז.וו.

אפיס 872 מיין סטריט

פהאן סט. דזשאן 761

אינטערפרייטער ה. זאלצמאן, ב. ס. א.

D. Abramovich

ארכיטעקט

505 מעקינטייער בלאק, פהאן מיין 1978

ד. אבראמאוויטש

בוך-קיפער

וויל האבען שטונדען ארבייט. האט א דיפלאם פון רוסלאנד און פון די סטייטס. זיך ווענדען

1210) The Israelite, 796 Main St. Box 3

קאהן און מייראוויטש

קאנטראקטארס און בילדערס.

מיר נעהמען זיך אונטער צו מאכען אייך א הייס, אדער מיר קענען אייך געבען א גרייטע הויז מיט קליינע קעש און לייכטע פיימענטס.

683 אלפרעד פהאן סט. דזש. 1926

ניט געכאפט!

איהר דארפט קויפען איין מאל פארניטשור, איז דאס בעסטע זיך צו זעהען פריהער מיט (5224

M. WARHAFT

851 Main Street Phone St. John 1988

ענגעל פון דער געוועזענער פירמא ענגעל און אווענס

פראקטישער עלעקטרישאן

823 מיין סט. פהאן סט. דזשאן 1983

אלע ארבייט אין דער ליין צו מעסיגע פרייזען

The McKinley Transfer Co.

קאר. קינג און רופערט סט.

אפיס פהאן נעררי 2560 און נעררי 2508

פיאנא מאווינג ספעשיל, מעבעל און באגאזש טראנספערס. (33-30

The Empress Laundry Co.

ווילט איהר זיין פאלקאם צופריעדענגעשטעלט? טעלעפאנירט און מיר שיקען גלייך נאך אייער באנדעל. ערשטע קלאס מאשינערי.

74-76 אייקינס סט. פהאן סט. דזש. 300

The Royal Candy Kitchen.

622 מיין סטריט פהאן נעררי 71

דריי טהירען פון די סטארלאנד

ביי אונז איז ערשטע קלאס קענדים, פרישע היימישע קענדים יעדען טאג. (52-29

פאטראנייזט אונזערע אדווערטייזערס.

בעסטע פלאמבינג, היטינג און עלעקטריק

ווערט געמאכט נור ביי

ל. האלפעני

883 מיין סטריט

אפיס פהאן סט. דזשאהן 1830

רעזידענס פהאן סט. דזשאן 2217

רעפיירינג פינקטליך אטענדעט.

אויב איהר ווילט האבען א גוטען דיימאנד רינג און בילינג, אויב איהר ווילט האבען נום נעפיקסט אייער זייגער און בילינ, אויב איהר ווילט פיקסען אדער קויפען בילינ דזשועלרי, דאן קומט צו

י. טשופאק

820 1/2 מיין סט.

א וועק זייגער וועלכען מען דארף ניט אנציהען מעהר ווי איין מאל אין 8 טעג, אן עכט פראנצויזישע ווערק, ניט קיין עמיטיישאן, א גוט ניקעל קייס מיט בראנז טרימינג, גאראנטירט פאר צוויי יאהר צו האלטען ריכטיג צייט.

א גרויסען סטאק דיימאנדס, פערשיעדענע ווערטהפולע דזשועלרי, וויקטאר גראמאפאנס, רעקארדס פון וועלט בעריהמטע הזנים. מיר האבען עקספערענס מענשען צו פעררעכטען זייגערס, דזשועלרי און גראמאפאנס.

A. BREGER & YAMROM, 810 Main st.

נייע אדער פיקסען

דזשועלרי, זייגע־ס

נ. טשערניאק

876 מיין סטריט.

פאר שאו קארדס

וואס ברענגען איין ביזנעס, ווענדעט זיך צוא

סלאון

האנד פיינטינג קארדס — ספעציעל.

2, קאנטינענטאל בלאק, 796 מיין סט.

פהאן סט. דזשאהן 186

שטענדיג פערטיג פאר שנעלע ארבייט.

איהר ווילט פאהרען ווי א פריץ?

דאן קויפט אייערע הארנעס ביי

דזש. בעקער, 73 דערבי סטריט.

נעהמט אן אלערהאנד רעפעירינג.

כ'האב אריינגעקראגען א גרויסען סטאק

ווינטער שיך

גוטע ווארע און בילינע פרייזען.

מ. גלאדסטאן, 905 מיין סטריט

שיך אלטע און נייע שיך צו בילינע פרייזען קענט איהר בעקומען ביי מר.

לעאן טרענובאוו אין 883 מיין סט.

פאטראנייזט אונזערע אדוועבטייזערס.

ל. סעגאל

סיין פיינטער

825 מיין סטריט

סיינס אין פערשידענע שפראכען, פיינטינג און דעקארייטינג

א. פיינגוד'ס

דעפארטמענט סטאר

590 Selkirk ave. Phone St. John 1951

וואהלפייפער, פיינט, גלאז, הארדווארע, סטאווס, היטערס און אייך בילדינג סופלייס.

ארענטליכע בעהאנדלונג און דיא בילינסטע פרייזען.

פלאמבינג, היטינג, עלעקטריק

אויך א גרויסארטיגער סטאק פון פערשיעדענע פיקטשורס.

אידער איהר נעהט עטוואס טהאן אין דיעזער ליין, זעהט זיך מיט

M. KOFFMAN

395 Selkirk Ave. Phone St. John 1353

29) רעפיירינג אטענדעט צו יעדער צייט.

THE ISRAELITE DER YID.
The First and Only Jewish Weekly in the Entire Dominion of Canada.
THE ISRAELITE PUBLISHING COMPANY
B. I. GOLDSTEIN, Editor. F. SIMKIN, Manager.
216 Dufferin Avenue Phone St. John 2213 Winnipeg, Man.
Subscription 1 Year $1.00 Thursday, Nov. 28, 1912.

די רבנות און לעהרער פראגע.

אן ענטפער אויף די „בריעף אין רעדאקציע".

מיר געהען יעצט בעריהרען צוויי פראגען, וועלכע זיינען אונז, אמת זאגענדיג, ניט זעהר אנגענעהם. און מיר זאגען פאראויס דאס מיר וועלען זיך דרעהען ארום זיי אזוי געשיקט־דיפלאמאטיש ווי נור מעגליך, אום ניט אויפצורייצען די אדער יענע טהייל, וועמען דיזע פראגען זיינען נאהענט.

מיר מיינען דא די רבנות פראגע און די לעהרער פראגע אין דער תלמוד תורה.

מיר האבען געהאט בעשלאסען ניט צו עפענען די שפאלטען פון „איד" פאר דיזע צוויערליי פראגען. מיר האבען געוואלט שטעהן ווי זייטיגע בעאבאכטער און אויפכאפען בלויז די פאסירונגען, די בעוועגונגען.

נון, לאזט מען אונז פשוט ניט רוהען: צעהנדליגע בריעף פון אונזערע לעזער פון ביידע צדדים, ווערען ניט געדרוקט און זאגאר ניט בעאנטווארטעט. מיר האבען אליין געדענקט אז ענדליך וועלען זיך אויסשעפען די שרייבערס פון וויניפעג און אויפהערען אונז פערווארפען מיט בריעף. אבער ווי עס זעהט אויס איז וויניפעג, ברוך השם, א כרך און „שרייבערס" זיינען פאראן לרוב. מי יודע וויפיעל זיי קענען נאך האלטען אין איין שרייבען?

די שרייבערס וועגען דער רבנות פראגע קומען צו אונז מיט א טענה: „סטייטש, ווארום לאזט איהר אונז גאר ניט זאגען און אליין בעהאלט איהר זיך אויך און זאגט קיין ווארט ניט. עס איז דאך עפעס א שטאדטישער ענין און דערצו אזא וויכטיגער".

וואלטען מיר טאקע געוואוסט אז דאס איז אזא וויכטיגע שטאדט פראגע און וואלט אונז — אלס א קליינינקער טהייל פון שטאדט — דער ענין טאקע אזוי־שטארק נוגע געווען ווי די בריעף שרייבער ווילען, וואלטען מיר אפשר טאקע אנגעגורט די לענדען און ארויס צו דעם קאמפף. מיר וואלטען שוין יאַקאַס אויסגעפונען דעם צד וואס וואלט צו אונז אפעלירט.

ליידער אבער זיינען מיר מודה דאס ניט נור ניט אונז, די אנגעשטעלטע אין רעדאקציע און א גאנץ גרויסען טהייל פון די מיט וועלכע מיר קומען אין בעריהרונג, נור זאגאר פיעלע בית מדרש און קלויז אידען, זאגאר די וואס הערען און זעהען אלע טאג וואס עס טהוט זיך אפ אין „שטאדט" צוליעב דיזער פראגע — אפילו, הייסט עס, א גרויסער טהייל ארטאדאקסישע אידען, קוקען צו און ציהען מיט די אקסלען.

וועמען, אדרבה, איז וועניג איין רב? קען דען איין רב ניט „אטענדען" און ניט פערטיג ווערען מיט דער גרויסער צאהל שאלות וואס מען קומט צו איהם אדער דיני תורה וואס ער האט? און צי האבען דען די אשכנזי'ר אן אנדער תורה? און צי האט דען דער ספרד'ישער רב אן אנדער יורה דעה? און האט דען רבי כהנאוויטש ניט ערווארבען זיך א שעהנעם נאמען אין גאנץ קענעדא? עס לעגט זיך אונז ניט אויף'ן שכל ווארום מען דארף דעם גאנצען עסק.

לחלוטין איז אונז אונבעקאנט דער ניי אראבגעבראכטער רב. מעגליך אז ער איז, ווי עס זאגט זיין צד, פון די גדולי הדור; מיר זיינען גרייט צו צוגעבען אז ער איז ווירקליך איינער פון די בעסטע, כבודו במקומו מונח, אבער דאס רעכטפערטיגט אבסאלוט ניט דעם קאמפף, דאס מחלוקת וואס האלט זיך ביים פאנאנדערפלאקערען.

ווען מען וויל אלזא הערען די מיינונג פון דער צייטונג, איז עס לעכערליך צו ערווארטען פון איהר זאגאר איין קריגערש ווארט וועגען דיזען ענין. מיר וואלטען ווינשען פון טיעפען הארצען אז קיין מחלוקת זאל ניט פארקומען צווישען די קאנגרעגיישאנס. די צייטונג ווידער, אלס אזעלכע, וועט זיך בעמיהען ניט אריינגעצויגען צו ווערען אין דעם ספסוך, ווייל אנדערש וואלט דער ספסוך אהן ספק זיך צופלאקערט און עס וואלט געקומען צו חלול השם. מיר מישען זיך ניט אין אדווערטייזמענטס אפטהיילונג, אבער פלאץ פאר בריעף פון די פעראינטערעסירטע פערזאנען וואס קענען אויפרייצען און ברענגען מחלוקת וועלען מיר זיכער אונטערדריקען.

ווען דאס זאלען געדענקען די בריעף שרייבער, וואלטען זיי דערמיט אי זיך, אי אונז פערשפארט אן איבעריגע ארבייט.

בנוגע דער צווייטער פראגע, דער פרינציפאל און לעהרער פראגע, איז אונז די פראגע גופא וועניג קלאהר.

מיר וועלען געהן בסדר:

עס זעהט אונז אויס אז מר. ש. פרענקעל, וועלכער איז אראבגעבראכט געווארען פון די היגע ציוניסטען, איז א פעהיגער פעדאגאג: אונז איז אויך בעקאנט מר. י. יאמפאלסקי אלס פעהיגער לעהרער. צו מאכען פאראלעלען און ציהען שליסע איז ניט אויף אונז מוטל, דאס דארף טהאן די עדיוקיישאנאל קאמיטע.

אז אזא קאמיטע מוז מען האבען, האבען מיר שוין אויף דיזען פלאץ אמאל אנגעוויזען. אזא קאמיטע ווידער, ווי מען גיט אונז איבער, איז געגרינדעט געווארען. הייסט ווי קען פארקומען מחלוקת? האט דען דיזע קאמיטע שוין ארויסגעטראגען א בעשלוס? און חוץ דעם זיינען דאך דיזע בריעף, מיט וועלכע מיר ווערען פערווארפען פון ביידע צדדים, גלאט ניט אין צייט, דען מען אנאנסירט דאך יעצט פאר נייע, אנדערע לעהרערס און פרינציפאל, וועמעס ערוועהלונג וועט זיין אבהענגיג ניט פון דער באַרד אף עדיוקיישאן און זאגאר ניט פון די דירעקטארען, נור פון אלע מעמבערס. הייסט צו וואס דאס זידלען איין צד דעם אנדערען? און נאך א זאך: ווי אונז איז בעוואוסט, האט מר. פרענקעל זיך איינגאנצען צוריקגעצויגען, טא צו וואס די זלזול בריעף פונ'ם צווייטען צד?

נאך אונזער מיינונג, מוז אזא פראגע איבערגעגעבען ווערען צו דער באַרד אף עדיוקיישאן און קיינע פריוואט פערזאנען, ניט די באַרד אף דירעקטארס און ניט די מעמבערס האבען דערויף א דעה, ווער שמועסט, אז מען ווייס אז דאס דעה זאגען וועט פיהרען צו מחלוקת.

וואס אנבעלאנגט אבער, צי דארף מען לערנען אין דער תלמוד תורה די עברי „אר" אדער „אי", איז עס פשוט ניט ווערטה צו פערליערען דערויף א פען טינט. דען יעדער עטוואס אינטעליגענטער מענש וועט צוגעבען אז עס איז יעצט ניטא קיין איין סקוהל, קיין איין תלמוד תורה וואו מען זאל די חברות לערנען ניט ליטוויש. ווען עס געפינען זיך איניגע פריוואט מענשען וואס ווילען זייערע אייגענע קינדער לערנען ניט ריכטיג עברי, קענען זיי טהאן ווי זיי געפעלט, אין אן ערציהונגס אנשטאלט אבער מוז מען לערנען ריכטיג און גראמאטיש.

ב. ג. זאק.

אונזער אויפגאבע.

מיר מאכען יעצט אין קענעדא דורך א זעהר וויכטיגען מאמענט, דעם וויכטיגסטען אין דעם לעבען און אין דער געשיכטע פון דיזער ווייטער און גרויסער דאמיניאן. עס איז איינער פון יענע עפיזאדען אין דעם נאציאנאלען לעבען פון א לאנד, איינע פון יענע שטופען אין זיין סאציאלער און ווירטהשאפטליכער ענטוויקלונג, ביי וועלכער עס ווערט אנגעווארפען דער פלאן, עס ווערען אנגעצייכענט די ליניען פון זיין צוקונפט. די ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון קענעדא וועט אנגעהן אויף דעם וועג, וועלכען דאס לעבען וועט דא איצט פאר זיך אויסטרעטען, פארבערייטען.

אלס אידען צו ערשט און אלס קענעדיער דערנאך, לעגט דעריבער דער יעצטיגער מאמענט ארויף אויף אונז א שווערע און פעראנטווארטליכע פליכט וועלכע מיר טארען ניט פערנאכלעסיגען און וועלכע דארף פון אונז ניט פערזעהען ווערען. דאס איז צו לייסטען אונזער פולסטע מיטווירקונג אין דער ענטוויקלונג פון לאנד, דורך בעפעסטיגען צו ערשט אונזערע אייגענע פונדאמענטאלע אינטערעסען פון דער גאר נאהענטער צוקונפט אין דיזען נארדליכען טהייל פון אמעריקאנישען קאנטינענט. מיר מוזען צו ערשט צוגרייטען א באדען פאר אונזער אייגענער צוקונפט, א באדען אויף וועלכען עס זאל זיך קענען מיט דער צייט ענטוויקלען א געזונדעס און לעבענס קרעפטיגעס יודענטהום.

אלס אידען און וואנדערער דארפען מיר זעהן צו נעהמען די פולסטע נוצען פון די אימיגראציאנס מעגליכקייטען פון דיזען לאנד, מיר מוזען אויסנוצען די זעהר גינסטיגע געלעגענהייט וועלכע קענעדא האט פאר מענשען מיט אמביציע, מיט ווילען און ענערגיע און פאר מענשען וואס זוכען, איבער אלעס אנדערען, פאר זיך א היים. די אלע שאנסען, גלענצענדע אויסזיכטען און רייכע מעגליכקייטען וואס ווארטען דא איצט אויף דעם פלייסיגען אימיגראנט, וועלען זיך באלד ערשעפען און עס איז קיין צווייפעל אז שפעטער וועט קענעדא אויפהערען צו זיין דאס וואס זי איז איצט.

ליידער אבער האבען מיר, אידען, דא אין קענעדא נאך ניט געפרובט ערנסט א טראכט טהאן וועגען דעם. מיר האבען וועניג אינטערעס ארויסגעוויזען און מיר ווייזען עס נאך יעצט אויך דער בעדייטונג פון דיזען לאנד אלס צענטער פון קאלאניזאציאן און איינוואנדערונג. מיר ווילען, ווייזט אויס זיך קיין רעכנונג ניט געבען וועגען אונזערע געגענווארטיגע און צוקונפטיגע אויפגאבען וועלכע מיר האבען פאר זיך, וועלכע דאס לעבען האט אויף אונז ארויפגעלעגט. מיר זוכען ניט זיי צו ערקלעהרען זיך, צו פערשטעהן, זיי געהען אונז בכלל ניט אן — דאס אידישע לעבען מיט זיינע פערוויקעלטע פראבלעמען, מיט זיינע ברענענדע פראגען געהט אונז ניט אן.

אבער שוין האבען מיר דעם רעזולטאט פאר די אויגען. וואלטען מיר זיך מעהר און טיעפער אינטערעסירט מיט דעם שיקזאל פון אונזערע ברידער פון יענער זייט ים, וועמען רדיפות און פערפאלגונגען טרייבען אויסצוואנדערען און פאר וועמען דער אלטער אויסגעטראטענער וועג פון דעם אידישען עמיגראציאנס שטראם, דער וועג נאך די פעראייניגטע שטאטען ווערט אלץ מעהר און מעהר פערלעגט מיט דערנער און פערשיעדענע שוועריגקייטען. וואלטען מיר בעגריפען די לאגע און געפרובט פערשטעהן דאס פריהער אדער שפעטער וועלען דיזע עלענדע אידישע וואנדערער געצוואונגען זיין צו ווענדען זייערע בליקען צו קענעדא, אנצוקלאפען אין די טהירען פון דיזען לאנד, דאן וואלט דא די מאראלישע אטמאספערע בנוגע דעם אידישען אימיגראנט געוועזען פיעל ריינער ווי זי איז עס איצט.

איצט האבען מיר אין קענעדא א געזעץ לויט וועלכען יעדער אידישער אימיגראנט וואס איז געבארען צ. ב. ש. אין פאלעסטינא, טראגט דעם נאמען א ז י א ט, איז אלס אזיאט פעררעכענט און אלס אזעלכער דארף ער ביים לאנדען צייגען צוויי הונדערט דאלאר. מיט אנדערע ווערטער הייסט דאס אז ער איז פון דאנען אויסגעשלאסען. דאס געזעץ מאכט א הנחה פאר יאפאנעזער און אידען, כאטש ער ציעלט זיי ניט דירעקט, ווייל ער איז גאר לכתחילה אנגענומען געווארען אין זינען האבענדיג די א י נ ד י ע ר. אידען זיינען דיזען געזעץ אונטערווארפען, אויב זיי זיינען נור געבוירען געווארען ערגעץ וואו אין אזיען.

איצט האבען מיר דא א געזעץ וואס פאדערט פון אימיגראנט דירעקטע רייזע. דאס דאזיגע געזעץ לעגט זיך אמשווערסטען אויף'ן אידישען אימיגראנט, ווייל ער קען זעהר זעלטען נאכקומען אזא פאדערונג. ווען א איד, לאמיר זאגען, רייסט זיך ארויס פונ'ם רוסישען יאמערטהייל פון וואנען ער איז אנטלאפען פון א פאגראם און ער בעזעצט זיך אין דייטשלאנד, אדער עסטרייך, אדער ערגעץ אנדערש וואו אויף א קורצער צייט און בעשליסט נאכהער צו פאהרען קיין קענעדא, דאן קען ער אונטער דער אויסטייטשונג פון דעם געזעץ מכח „דירעקטע רייזע", צוריקגעשיקט ווערען פון דאנען, דען דאס דאזיגע געזעץ לויטעט אז לאנדען מעגען דא נור אזעלכע אימיגראנטען וואס האבען לכתחילה אנגעפאנגען די רייזע אהערצו דירעקט פון דעם לאנד וואו זיי זיינען געבארען אדער פון וועלכען זיי זיינען בירגער.

אט דיזע ביידע געזעצען, וועלכע זיינען אגב בלויז רעגיערונגס פעראָרדנונגען („ארדערס אין קאנסול") און ניט סאנקציאנירט פון פארלאמענט, וואלט די רעגיערונג וועלכע איז כלל ניט אויסען געוועזען מיט זיי צו טרעפען אידען געוויס זיך ניט ענטזאגט צו מאדיפיצירען אזוי, אז צוליעב דעם בוכשטאב פון דיזע פעראָרדנונגען זאלען אידישע אימיגראנטען ניט דארפען ליידען, ווען נור די אידען פון קענעדא וואלטען עס פערלאנגט, פערלאנגט ווי מענשען וואס האבען דעם פולען בעוואוסטזיין פון זייער פרייהייט און רעכטע.

יעצט ווערען דא די איינוואנדערונגס געזעצען ניט אנגעווענדעט מיט דער זעלבער שטרענגקייט וואס אין די פעראייניגטע שטאטען, אבער מיט דער צייט וועלען די אלע פערהעלטניסע אננעהמען אן אנדער ווענדונג, מיט דער צייט וועלען די אלע תקנות וועגען אימיגראנטען ניט בלויז שטרענגער דורכגעפיהרט ווערען, נור עס וועלען אויך שטרענגערע געזעצען געשאפען ווערען. און ווארום, פרעגט זיך, זאלען די קענעדער אידען דאס ניט וועלען בעגרייפען, ווארום זאלען זיי ניט זארגען פאר דעם שיקזאל פון דעם אידישען איינוואנדערער אין קענעדא א י צ ט בעת דאס איז נאך לייכט צו טהאן, ווארום זאלען זיי זיך ניט נעהמען פאר דער ארבייט פון צוגרייטען דא א פעסטען באדען פאר דער אידישער אימיגראציאן וועלכע וועט מיט דעם גאנג פון דער צייט פערגרעסערט ווערען אין אומפאנג און פערנעהם?

ווארום — אבער איך גלויב אז שטעלען פראגען וועט זיין גענוג היינטיגס מאל.

וואס איך וויל דא איצט אויספיהרען איז אז עס מוז אויפגעהויבען ווערען א בעוועגונג אונטער די אידען פון גאנצען לאנד, עס מוז ארויסגערופען ווערען דער אינטערעס פון דער גאנצער אידישער בעפעלקערונג צו דיזער וויכטיגער פראגע, וועלכע איז נוגע די אינטערעסען פון דער אידישער געגנוואָרט אין די אויסוואנדערונגס לענדער און איז ענג פערבונדען מיט די אינטערעסען פון אונזער צוקונפט אין דיזען איינוואנדערונגס לאנד. די אויפגאבע פון אזא בעוועגונג דארף זיין פון איין זייט צו פעראינטערעסירען דעם אידישען עולם אין דער אלטער וועלט מיט קענעדא, פעראינטערעסירען די אידישע וואנדערנדע מאסען מיט דעם „לאנד פון פערשפרעכען" און פון דער אנדער זייט, דא צו צוברייטען א מאראלישען באדען פאר א אידישער מאסען אימיגראציאן וועלכע זאל זיך בענוצען מיט די קאלאניזאציאנס מעגליכקייטען פון דיזען לאנד.

אין „אדלער" פון 11טען נאוועמבער האט ה' ר. בריינין אין אן ארטיקעל „וועסט קענעדא אלס דאס צוקונפטי־לאנד פאר דער אידישער עמיגראציאן" געזוכט צו אונטערשטרייכען די נויטווענדיגקייט, דאס די פראגע וועגען אידישער קאלאניזאציאן אין וועסט קענעדא זאל אין דער אידישער וועלט ווידער אמאל ערנסט ערוועקט ווערען און קומען אויף'ן טאגעס ארדנונג.

און ווארום ניט? איז טעקסאס, אנגאלא א. ז. וו. בעסער און גינסטיגער פאר דער בעזעצונג פון אידען אלס קענעדא?

אין קענעדא איז נאך פאראן פלאץ פאר לכל הפחות נאך צוויי הונדערט מיליאן מענשען. ווען אידען זאלען דא בילדען בלויז פון צוויי ביז דריי פראצענט פון דער בעפעלקערונג — פיעל אידען אלזא וואלט קענעדא נאך קענען אריינעהמען און ווערען זייער בעשטענדיגע היים?

א שרעקליכער צושטאנד אין אן אנשטאלט.

א קאמיטע וואס האט אונטערזוכט דעם צושטאנד פון דעם סעלקירק דול הויז גיט אפ פאלגענדען רעפארט:

„מיט בעדויערען מוזען מיר צוגעבען אז אונטערזוכענדיג דאס דול הויז, האבען מיר אלעס געפונען אין ווייט ניט קיין צופריעדענשטעלענדען צושטאנד. די קליידער וואס די מענער האבען געטראגען זיינען געווען שרעקליך שמוציג. מיר האבען [illegible] די קיך און האבען אויסגעפונ[illegible] אז דאס עסען איז אזעלכעס וואס קיין מענשען טאר מען דערמיט ניט שפייזען; די קארטאפעל — פערפוילט, דאס פלייש פון ערגסטען סארט. מיר האבען געפונען טשייניקעס מיט טהעע וואס האבען זיך געקאכט 35 מינוט. די טהעע איז נאך אונזער מיינונג שעדליך צו געברויכען; די שפייז וואס מען גיט אין דול הויז איז פיעל ערגער ווי די שפייז אין דזשייל אפילו. די קיך — א זעהר קליינע און שרעקליך שמוציג. ערגער פון אלעס איז, וואס פאר די וואהנזיניגע איז גאר־ניטא קיין אבטהיילונגען. זיי זיינען אלע צוזאמענגעפאקט אזוי אז איינער וואס איז עטוואס קראנק אנקומענדיג אין האספיטאל, איז אנשטאט דארט בעסער צו ווערען, ווערט ער פיעל ערגער".

די אונטערזוכונגס קאמיטע שליסט איהר רעפארט מיט דעם בעשלוס אז ערגער ווי אין סעלקירק דול הויז קען שוין ניט זיין.

וואס דענקט איהר צו טהאן וועגען דעם? — פרעגט די קאמיטע — דער צושטאנד אין סעלקירק דול הויז איז אזעלכער וואס מוז ארויסרופען א שטארקען פראטעסט פון אלע וויניפעגער איינוואהנער.

ווי לאנג איז דאס אזוי אנגעגאנגען? די קרובים פון די אונגליקליכע אין סעלקירק טארען דאס ניט פערשווייגען. יעדער וואס האט אימיצען — א קרוב, א פריינד — אין דול הויז וואלט בעדארפט אליין בעזוכען דאס הויז און זעהן אליין די קראנקע.

פיעלע פון די קראנקע זיינען נור עטוואס געריהרט און דאס אויך נור אין געוויסע מאמענטען. פונדעסטוועגען רעכענט מען זיך מיט זיי ווי עכטע משוגעים. שטעלט זיך פאר ווי די אונגליקליכע ליידען און האבען געליטען,

ב. י. גאלדשטיין.

אין קווינס טהעאטער.

„דבורה'לע מיוחסת", דראמא אין פיער אקטען פון יעקב גארדין, געשפיעלט מיטוואך דעם 20טען נאוועמבער.

עס האט זיך געפונען א קריטיקער וועמען עס האט זיך געוואלט מאכען אפירוש אויף יעקב גארדין'ס „דבורה'לע מיוחסת". לויט דיעזען פירוש איז „דבורה'לע מיוחסת" אזוי צוגעפאסט פאר א בענעפיט פאר'ן „ארבייטער רינג" ווי בעסער דארף מען ניט.

הערט ווירטייטשט עס אויס: שמשון אייזענשטאהל, דער פראסטער אבער קרעפטיגער שמיעד, איז די פערקערפערונג פונם ארבייטער קלאס. זיין ווייבעל, דבורה'לע די מיוחסת, איז די פערקערפערונג פונם איצטיגען שטאלצען און גדלותדיגען קאפיטאליזמוס. דבורה'לעס שוועסטער, מאדאם שמאגאלין — שטעלט פאר די פראפעשיאנעל לייט, וואס דרעהען זיך ארום דעם קאפיטאליסטישען קאך טעפיל, ווי לאמיר זאגען די לאיערס, מעקלערס, פאליטישענס א. ד. ג. שמשון'ס קראנקער ברודער זאל פארשטעלען די ארימע קלאס וואס ווערט צו טראטען פון קאפיטאליסטישען פוס, ער קרענקט און איז דערום אין כעס אויף דאס גאנצע לעבען, אויף אלע מענשען; ער קען ניט צו זעהען די עולות פון די מיוחסים און קראנקערהייד פרובירט ער צו אויפעפענען די אויגען פון זיין געזונדען ברודער, דעם ארבייטער, ער זאל זעהען וואו מען בעשווינדעלט איהם, ווי ער ווערט בערויבט פון א בינטעל מיוחסים, א באנדע קאפיטאליסטען און הויט שינדער, וועלכע זיצען אויף זיין קארק און טהוען ניט א האנד אין קאלט וואסער...

איך האב אין ערגיץ געלעזען אזא אויס'פשט'לען אויף גארדין'ס „דבורה'לע מיוחסת" און זיצענדיג פאריגע וואך ביי דער פארשטעלונג אין קווינס טהעאטער האב איך געטראכט — צי איז עס ריכטיג, צי ניט; צי דארף מען דרעהען א פשט פון דראמא מית'ן גראבען פינגער, צי ניט — אבער ווי געלונגען איז דער איינפאל פון ארבייטער רינג צו שטעלען אזא פיעסא צו זיין בענעפיט.

„דבורה'לע מיוחסת" בעלאנגט צו יעקב גארדין'ס בעסערע דראמען, דער סוזשעט איז ענטנומען פון א רוסישער דראמא (דוכט זיך אז דער פערפאסער זאגט עס ניט) אבער זי איז אזוי פעראידישט דאס עס איז שווער צו בעמערקען צי איז ניט די דראמא און איהר סוזשעט אריגינעל אידיש. אויסער אין דער שטעל בעת דער אלטער זיידע מאהלט אזוי שעהן און לעבעדיג די נאטור, נאר ניט מעשה אלטער איד אדער בעת שמשון'ס צוקאכען זיך און בעמאהלען זיין שטארקע ליעבע און אנדערע עהנליכע סצענעס, וואס זיינען ניט אידישלעך.

אויך עטליכע נסים זיינען דא אריינגעשמוגעלט: צו דבורה'לע מיוחסת, פערהייראטה צו א פראסטען שמיעד, א גראבער יונג, פון א גראבער משפחה, קומט פלוצים א שוועסטער צו גאסט. בעת ווען די שוועסטער (מאדאם אסאגולין) איז צו גאסט, פערפאהרט פלוצים אן אדוואקאט אין דער שטאדטישער אכסניה און דיזע שוועסמער קומט פלוצים אריין אין דער אכסניה און דערקענט דעם פריהעריגען ליובאוניק פון איהר שוועסטער דבורה'לע, און פון דיזע צוויי, דריי נסים, ווערט פערבונדען א גאנצע טראגעדיע: דער ליובאווניק קומט צו דבורה'לען, רעדט צו'ן איהר עדעל, אריסטאקראטיש ניט ווי דער שמיד, זי ראנגעלט זיך מיט איהרע געפיהלען, אבער די שוועסטער פער'מיאוס'ט איהר דעם מאנן אזוי לאנג ביז זי געהט אוועק צום אדוואקאט פערברענגען; עס דערוואוסט זיך דאס שטעדטיל און אויך דער מאנן, דער שמיעד, וועלכער האט — ווידער דורך א נס — אריינגעקראגען א רעוואלווער צום פיקסען און מיט דעם רעוואלווער דערשיסט ער דאס ווייב, וועלכע, א שטארק דערשראקענע, קען איהם ניט דערצעהלען דעם אמת; אז זי איז געבליבען ריין אונשולדיג און אז זי האט אין לעצטען מאמענט ערשט דערזעהן דאס גוטסקייט פון איהר מאן און אז זי האט איהם יעצט ליעב געקראגען.

שאפט אב אט די נסים, וועלכען טארען ניט פארקומען אין א ליטעראריש שטיק, און די דראמא וואלט קיין דראמא ניט געווען.

* * *

ווי איז דאס שטיק געשפיעלט געווארען? מיר געהען גלייך מיט דער פראגראם: מר. גערטנער, אלס שמשון אייזענשטאהל, האט אין איינינע שטעלען אזוי קאפירט קעסלערן, דאס ווען איך זאל ניט געווען קוקען צום סטיידזש, וואלט איך געמיינט אז דאס בין איך אין נויארק און איך הער קעסלערס שטים און קעסלער'ס קאכען זיך. דאס איז אפשר א קליינער קאמפלימענט, דען קיין ארטיסט טאר ניט קאפירען, נור אליין בעשאפען, אליין אריינגעבען טאן און לעבען אין זיין ראלע.

שטארק האט מר. גערטנער דורכגעפיהרט די סצענע ביי ענדע דעם צווייטען אקט, ווען ער פיהרט אן א קאמפף מיט זיך אליין און וויל זיך האלטען, ווי מען זאגט, אין די הענט. שעהן איז אויך געווען די סצענע אין 3טען אקט ווען ער וויל זיך איבערבעטען מיט זיין מיוחסת, אבער ער סמייעט ניט צוגעהן צו איהר און פיים שלום ווען ער שיסט זי.

מאדאם ריינהארד, אלס דבורה'לע, האט אויסגעצייכענט דורכגעפיהרט איהר ראלע פון אנפאנג ביז ענדע. מר. גרינבערג, אלס דער אלטער זיידע, איז געווען שטעלענווייז, ווי בעסער דארף מען ניט. זיין שטימע האט נור בעדארפט זיין פעסטער. דען ניט קוקענדיג אויף דער עלטער און בלינדהייט, איז דאך דער אלטער א פעסטער איד, מיט געזונדען פערשטאנד און זאגאר געפיהלען. שוין זיין אפטימיזם צייגט דאס.

פיניע (מאדאם גערטנער) האט גאנץ רעאליסטיש געשפיעלט. עס האט איהם אבער געשטערט די זיידענע לאנגע זשופיצע, וואס פאסט זיך אבסאלוט ניט פאר א קראנקען מענשען וואס ליעגט אימער אין בעט. מרס. ראזענטהאל אלס מאד. שמאגאלין, צייגט צו זיין טאלאנטפול, און פאסיג פאר אזעלכע ראלען, אבער זי האט דאס מאל איבערטריבען. איהרע בעוועגונגען, איהר ווארפען זיך דעם לאיער אויפ'ן האלדז, איהר איינגעהזר'ט ווערטיל זיינען געווען צו פיעל פערבילינט. מרס. קארפ און מר. נוסבוים האבען געהאט גאנץ קליינע ראלען, צו וועלכע עס האט זיך ניט געפאדערט קיין ארבייט. דער אינטריגאנט (מר. ראזען) ווי אויך דער בעל אכסניה (מר. קארפ) האבען זייערע ראלען דורכגעפיהרט גאנץ שעהן. דער לעצטער אבער האט אויך, גלייך מיט מרס. ראזענטהאל, אין איינינע שטעלען איבערטריבען.

צו ענדע איז כדאי צו בעמערקען, אז ניט קוקענדיג דערויף וואס מען האט געשפיעלט א ליטעראריש ווערק, ניט קוקענדיג וואס מען האט אנאנסירט אז דאס איז יעקב גארדין'ס א דראמא, דאך איז דאס טהעאטער געווען פול געפאקט.

די וועלכע זיינען ניט לאנג געווען אין דער היים, האבען געליעבט און זיינען געליעבט געווארען פון זייערע עלטערען, ברידער, שוועסטער און קרובים. דענקט פון זיי, איהר קרובים פון די אומגליקליכע, איהר וועלכע זיינען געזעסען אין דער היים, האבען געגעסען די בעסטע שפייז, געשלאפען אין וואָרימע בעטען, אמוזירט זיך אין טהעאטערע, לייענט איבער נאך אמאל דעם רעפארט פון דער אונטערזוכונגס קאמיטע.

מיט א שטיקעל צייט צוריק האט זיך אין וויניפעג געקאכט איבער א ניט מאראלישען דיסטריקט אין דער נארד ענד. די גלחים און אלע „פיינע" דזשענטעללייט אין וויניפעג האבען זיך געריסען די העלדזער, פראטעסטירענדיג געגען דער שאנדע. וואו זשע זיינען יעצט אלע גלחים און אלע אנדערע דזשענטעללייט? איז דער צושטאנד אין סעלקירק דול הויז ניט א גרעסערער פערברעכען און שאנדע פאר וויניפעג? יעדער איינער וואס האט א קרוב אין סעלקירק האנדעלט ווי א פיינלינג, ווען ער פערשוויגט די אלע נידערטרעכטיגקייטען וואס ווערען בעגאנגען געגען די קראנקע.

עס איז בעוויזען געווארען אז א קראנקער, אנקומענדיג אין סעלקירק דול הויז ווערט ניט נור פערבעסערט, נור פיעל ערגער. אויב דער רעפארט פון דער קאמיטע איז ריכטיג, דארפען די פערוואלטער פון סעלקירק דול הויז ארויסגעטריבען ווערען. מען טאר ניט דערלאזען אז די קראנקע זאלען בעהאנדעלט ווערען ערגער ווי די ארעסטאנטען. זיי, די קראנקע, זיינען ניט בעגאנגען קיינע פערברעכענס, זיי האבען קיין שלעכטס ניט געטהאן. אויב עס האט זיך מיט זיי געטראפען אן אומגליק, דארפען מיר ניט דערלאזען מען זאל זיך מיט זיי בעגעהן ווי חיות. פערקעהרט, מען דארף זעהן אז זיי זאלען קריגען די בעסטע מעדיצינישע בעהאנדלונג און פערלייכטערן אויף וויפיעל מעגליך זייער פינסטער לעבען.

מרדכי דאנציס.

א בלאנדזשענדער ניגון.

מיינע פריינד ב. י. און ראזע גאלדשטיין — א מתנה.

איינער פון יענע שטיל פערטראכטע, פאר זיך חלום'ענדע, ערב פריהלינג פארנאכטען, האט מיט ווייכע מיידעלשע טריט אראבגענידערט אויף נאטס פייכטער ערד און אבענד. מעהר ווי אלע מאל האט זיך ארומגעטראגען א יונגע בענקעניש אין דער ווארמליכער לופט, מעהר ווי אלע מאל האבען זיך געהויבען די לייכט פערצויגענע אויגען צום טיעפען ווייט אוועקגעהענדען שטערנרייך, מעהר ווי אלע מאל האט דאן צוגעטראטען ווארעמעס בלוט צום פלאטערנדען הארצען.

נאדין, א הויכער, בלאסער בחור'ל פון א יאהר עטליכע און צוואנציג, וועלכער איז געלעגען אויסגעשטרעקט אויף זיין הארטער, קרעכצענדער סאפע און לאנג און ציעללאז געגראבען די גרויע אויגען אין ארומיגען חושך און מעהר ווי שטיקער פינסטערניש, דארט ניט געזעהן, האט לאנג און אנגעשטרענגט זיך איינגעהערט אין דעם שטום קאלטען הלל און מעהר ווי דאס קלאנגען פון א פאר געפאנגענע פליעגען ניט געהערט. פלוצים האט ער זיך א הויב געטהאן, אוועקגעלעגט געשווינד דעם צוקנייטשטען, ווייכען הוט אויף'ן צושויבערטען קאפ און מיט שנעלע טריט ארויס אין גאס.

די גאס האט איהם בעגעגענט מיט איהר חיה'שען ברילען, מיט איהר איי־ביג אונגעשטילטען „טראך־טראך" און ער איז געבליבען שטעהן א צומישטער, א געפאנגענער פון קולות און טומעל, א פערכאפטער פון שטראם וואס ציהט זיך, ציהט זיך, ווער ווייסט פון וואנען און וואוהין, פון איין געבעלהאפטען ברעג צום צווייטען, אהן אפהאלט, אהן ענד.

די גאס לאמטערנס האבען ווי דורך א דין געוועבטען זיידענעם שלייער געזעט זייער פליסענדען זילבער שיין און ארויסגעקוקט פון יעדען ווינקעל אין ראג גאס ווי שמייכלענדע, נייגעריגע אויגען.

נאדין איז געשטאנגען און געקוקט, געקוקט גלאט אזוי, ווי איינער וואס שטעהט אויף פון שלאף, שטעלט אן לאנג און אנגעשטרענגטען בליק אויף איין פינטעלע און זעצט נאך פאר זיין שלאף מיט אפענע אויגען.

א מחשבה איז אבער לאנגזאם און פויל פון ערגעץ ארויסגעקראכען: מען דארף ערגעץ געהן.

ער האט זיך פערטראכט. נו, וואוהין געהט מען? טאקע וואוהין?

אייגענטליך קימערט איהם ניט וואוהין די פיס וועלען איהם טראגען. אלע מאל געפינט ער גראדע א מאדנעם פערגעניגען אט אין דעם אומשלעפען זיך, ניט וויסענדיג אליין צו וואס, אבער גאסען און געסלעך. עפעס רייצענדעס און אויפרעגענדעס געפינט ער אין דעם צוזאמענקרייצען ווי שווערד אין שווערד זיינע אויגען מיט פרעמדע אויגען, פערשיעדענע אויגען, אויגען קאלטע, ווי שלאנגען צינגלעך שטעכענדע, אויגען צינדענדע, מיט פולווער אנגעלאדענע, פיער שיפענדע, אויגען טרויעריש אומבלאנדזשענדע, וועמעס שווארצאפעל איז א טיעפער קבר פאר שטילע חלומות, צניעות'דיגען בענערען.

איהם ווערט מאדנע פרעהליך. פון דעם אנשטויסען זיך אן פרעמדע שולטערס און שטערנס; פערנעהמען יענעמס בייזער און גראבען זידעל... הילכענדע קוויטשערייען פון די שורות לוסטיגע, אונצופריעדענע מיידלעך וואס האבען פארפייגעהענדיג איהם פערטשעפעט און בעגעגענדיג זיך נור מיט זיינע גרויע, נייגעריגע אויגען, מיט זיין בלאס מאגערען, בעהאריגטען פנים ווערט זייער געלעכטער אבגעריסען און א זויער עקעלדיגע מינע קרומט אויס די ווארימע מיידעלשע פנים'ער.

שטונדען לאנג קען ער אבשטעהן ביי די ריעזיגע שפיגעל פענסטער פון די גרויסע מאגאזינען און רעסטאראנען, מיט פערכאפטען אטהעם נאכפאלגען דארט די עלעגאנטע הערען וועלכע געהען אום אזוי געמאסטען רוהיג, מיט אונגעענדערטע מינעם אויף די ליפען, מיט געלאסע זיכערע בעוועגונגען. די יונגע דאמען און מיידלעך וואס שוועבען אום מיט זייערע לייפטע, קליינע פיסעלעך, ווי מורא האבענדיג צו בעריהרען דעם באדען, מיט רופענד בעגעהרענדען שמייכעל אויף די בלוט רויטע ליפען.

היינט האט זיך אבער נאדין'ען געוואלט ערגעץ געהן אין א הויז, אט אזוי זיך אוועקזעצען אונטער א דאך צווישען היימישע מענשען. פלוידערען גלאט אין דער וועלט אריין, ווי די פויגעלעך אין שטאדטישען גארטען וואס האבען מיט דעם ערשטען פריהלינגס הויך זיך דארטען בעוויזען און ציהען א געשפרעך אהן אן אנהויב, אהן א סוף.

נור וואוהין געהט מען?

אפשר נאר צו דער מומע זעלדע! — האט אונגעריכט איהם אימיצער דערמאהנט אן דער איינציגער קרובה וואס ער פערמאגט דא אין דער גרויסער שטאדט, אן דער רייכער מומע זעלדע, די אלמנה, מיט איהרע צוויי יונגע, שעהנע טעכטער לינא און סאניא, אן דעם שעהנעם צוויי שטאקיגען הויז וואס האט זיך צווישען בוימער בעהאלטען אין אן איינזאמער, אבגעלעגענער גאס.

* * *

זיין וועג איז יעצט געווען צווישען זייטיגע געסלעך. א מילדער, ווי מיט ווארימע ליפען קושענדער ווינטעל האט שטיל געוועהט צווישען די צוויי שורות אקאציען בוימער וואס האבען זייערע ערשטע ווייסע בליטהען אויף די פייכטע צווייגען אנגעפאנגען ארויפצוציהען. דא האבען זיך די הייזלעך אין דער דונקעלער פריהלינגס נאכט פערבארגען, די שטומע פינסטערניש האט דאך צו דאך געטוליעט, הייזעל צו הייזעל געשלאסען. נור די פענסטער, דא מיט ווייס ציכטיגע פארהאנגלעך, ווי ברעמען איבער צניעות'דיגע אויגען אראבגעלאזטע, דארט פרעך אפענע און ברייט אויפגעריסענע האבען יעדער אין דער שטילער נאכט ארויסגעקוקט, יעדער מיט זיין שיין, יעדער מיט זיין לייכטענדען שימער.

שטיל האט זיך דאס געסיל צוגעהערט צום נאכטיגען געפליסטער און מיט פריהלינגס בענקעניש האט פון דער נאכט געהויכט.

נאדין'ען האט די פריהלינג בענקעניש ווי מיט פרויען הענט אומארמט, צו זיך צוגעדריקט, מיט הייסע פינגער זיין הארץ א קלעם געטהאן, איהם איז פלוצים מאדנע אומעטיג געווארען פון אט דער שטילקייט וואס ארום איהם, פון דיא צוויי צוזאמענגעשמאלצענע שורות הייזלעך וואס קוקען פערשיעדענאויגיג אין דער פערטראכטער נאס אריין. ער האט פערגעסען אן דער מומע זעלדע'ן ביי וועלכער ער איז אין גאנצען א פאר מאל געוועזן.

ער האט זיך דערפיהלט אזוי רחמנות־דיג איינזאם צווישען די פערבארגענע הייזלעך, אזוי ווייט פון די מענשען וואס הינטער זייערע ווענט. פון זייער לעבען וואס פליסט זיך ווי אין א וועלדיל א פערבארגענער קוואל, בעגלייט פון פרויענגעלעכטער און קינדער פרייד.

פאר זיינע אויגען איז אויסגעוואקסען דער מומע זעלדע'ס רויט שטיינערנע הויז מיט דער ברייטער, בעבלעטערטער ווערענדע, מיט'ן לאנטערן וואס ווארפט שטום ארום זיך זיין מאטען זילבערשיין.

— א, ס'איז א גאסט! שוין א צייט ניט געווען! — האט די מומע זעלדע, א דיקע אידענע מיט א פעט צוקנייטשטען פנים, מיט גרויסע דיאמאנטענע אויער רינגען איהם בעגעגענט.

— יא, א גאסט — האט נאדין א מורמעל געטהאן.

ער האט זיך אוועקגעזעצט.

א גרויס רונדער, עלעקטרישער קאנדעליאבער האט אין שימערענדען גאלד ליכט דאס גרויסע עס צימער געבאדען. די ליכטיגקייט האט ווי מיט ווייכע טויבען פליגעל אומגעוועהט, פרעהליך זיך געלעגט אויף דעם ערנסטען, דובאווען מעבעל, אויף דעם פערשטארבענעם פעטער שלמה וואס האט נגיד'יש שטרענג פון פארטרעט אראבגעקוקט, אויף דעם פויער וואס האט אין א גאלדענער ראם פויל און מיעד געהויבען זיין בייטש איבער'ן רוקען פון זיין אויסגעמאטערטער קליאטשע, וועלכע האט זיך אויסגעבויגען אונטער דער שווערער פוהר האלץ און מיט גרויס מיה זיך געמאכט א וועג צווישען דעם טיעפען שנעע; אויף דער מומע זעלדע'ס פעט פנים, אויף דער קאץ וועלכע האט אין א ווינקעל מיט פערמאכטע אויגען גע'חלום'ט איהר מייזען חלום.

דאס פרעהליכע ליכט האט אויך אין נאדין'ס הארץ אנגעפאנגען צו דרינגען. ער האט זיך פלוצים דערפיהלט צופריעדען וואס ער האט א רייכע מומע מיט אזוי פיעל שעהנע צימערען, מיט אזוי פיעל ליכט. און ווי ער וואלט אין דעם אלעמען אויך א חלק געהאט, האט ער לעבעדיג געקוקט ארום זיך, בעטראכטענדיג דאס שווער נגיד'ישע מעבעל, די דריי ווייס געפארבטע טהירען מיט בלישצענדע מעשענע הענטלעך וואס האבען געפיהרט אין נאך שעהנערע, אין נאך רייכערע צימערען. און געוואלט האט זיך לאנג, לאנג אזוי זיצען, מיט האלב צוגעמאכטע אויגען קוקען אויף דעם בלענדענדען שימער, הערען דער מומעס אויסגעצויגענעם „א נ־א־ס־ט", צוקוקען דאס שטילע דרימלען פון דער קאץ.

— וואס זשע מאכסטו עפעס? — האט ער ביי זיין אויער דערהערט דער מומע זעלדע'ס קול.

נאדין האט א ציטער געטהאן ווי עפעס שווערעס וואלט זיך אויף זיין קאפ אראבגעלאזט. ער האט דערפיהלט א לייכטען קאפ שווינדעל און זיך דערמאהנט אז אייגענטליך איז ער הונגעריג, כמעט א גאנצען טאג אין מויל ניט געהאט.

(פארטזעצונג פאלגט).

הומאר — ווי'ץ — סאטירע.

שבת אויבס

נאָטיצען פון דער וואָך.

פון א נארד ענדער.

דער קאנדידאט פאר מעיאר, מר. הארווי, האט נאך דערוויל קיינע געגנער קאנדידאטען פאר דיזען אמט און דערום איז מעגליך אז דער מעיאר דזשאָב זאל איהם אפקאסטען גאר א קלייניגקייט.

מילא, אז א מענשען איז בעשערט א גליק — טא זאל איהם נאט העלפען. נור אונז טהוט גלאט הנאה די גאנצע געשיכטע: ערשטענס וועלען די פאליטישענס קריגען א מכה, ניט קיין געלד און צווייטענס — נו, זעלבסטפערשטענדליך, אז אויב זיי וועלען ניט קריגען בעצאהלט, וועלען זיי דאך ניט פילען און מיר וועלען האבען א זעלטענע געלעגענהייט ניט צו הערען זייערע קאמפיין-בעצאהלטע-רעדעס.

* * *

סקוהל טראסטי איז דוקא אזא אמט ביי וועלכען ניט נור מ'קען קיין געלד ניט מאכען, נור קיין ווייזשעס קריגט מען דערפאר אפילו ניט, פונדעסטוועגען אבער מוז מען זיין זעהר פארזיכטיג, ווייל „טראסטען" א סקוהל אבי וועמען טאר מען ניט

* * *

מר. פרענקעל מאכט בעקאנט אז ער געהט עפענען פרייע קורסען צו לערנען העברעאיש.

מיר ווילען איהם רעקאמענדירען איינינע תלמידים, פון וועלכע ער וועט גרייליך הנאה האבען: די מלמדים פון דער היגער תלמוד תורה מיט'ן פרינציפאל בראשם און — פיעלע היגע ציוניסטען.

* * *

אבער א קליינע פראגע ווילט זיך אונז פרעגען מר. פרענקלען, נעמליך: צי וועט ער אונז פערקויפען האלץ און קוילען, ווען מיר וועלען צו איהם רייי דען אין פראסט מאמע לשון?

א יא, איהר שווייגט? — משמעות אז יא! היינט ווארום זיך מאכען נאריש און רעדען צו „העלצער" אין העברעאיש?...

* * *

דער לאיער און הויפט פיהרער פון דעם אינדעפענדעט ארדען „ברית אברהם" אין נויארק, האט בע'גנב'עט דעם ארדען אויף צעהן טויזענד דאלאר

א מצוה אויף זיי! זאלען זיי ווייטער ניט מאכען קיין לאיער פאר'ן הויפט פיהרער.

* * *

ביי אונז אין וויניפעג אבער קען אזעלכעס ניט פאסירען. ווארום טראץ דעם וואס מיר האבען קיינמאל ניט אזעלכע גרויסע סומען, געטרויען מיר אין אלגעמיין זעהר וועניג אונזערע הויפט פיהרער.

* * *

דערפאר וואס א אידישער ארבייטער אין וועסט ווירדזשיניא האט זיך ענטזאגט צו סקעבען, האבען די סקעב אגענטען אויף איהם געשאסען און ער איז שווער פערוואונדעט געווארען.

מאראל: אויב א סטרייקער וויל פטור ווערען פון זיין פינסטערען לעבען, זאל ער זיך ענטזאגען צו סקעבען. געוועהר מיינד, ער'ט שוין לאנג ניט געדויערען.

* * *

אין א פריזאן אין די סטייטס זיינען געזעסען צוויי ארעסטירטע מיט איין און דעם זעלבען נאמען, איינער פון וועלכע איז פאר מארד פער'משפט געווארען צום טויט און דער צווייטער — צו פיער יאהר פריזאן פאר רויבעריי. האט מען אבער אנשטאט דעם מערדער אויפגעהאנגען דעם רויבער.

יעצט וואלט געוועזן ניט מעהר ווי רעכט אז צוזאמען מיט'ן אמת'ען מערדער, זאל מען אויך הינריכטען די מערדער פון דעם רויבער.

* * *

ווי די צייטונגען מעלדען וועט אין דער באלקאנישער מלחמה יעצט אנגעהן א שלאכט צווישען די אידישע סאלדאטען פון טערקיי מיט די אידישע סאלדאטען פון די באלקאנישע לענדער.

ס'איז גאר קיין וואונדער וואס אידען פון בעזונדערע לענדער נעהמען פערגיסען איינער דעם צווייטענס בלוט. אט זיינען מיר דא אידען אין איין לאנד און אין איין שוהל און וויפיעל בערד און פאות ווערען דאס אויסגעפליקט ביי עליות?

* * *

שבת — מעלדען די צייטונגען — וועלען די אידישע ארמעען אויפגעבען דעם שלאכט און וועלען רוהען.

מיר שטעלען זיך פאר, ווי פרייטאג פאר נאכט וועט א אידישער סאלדאט פון דער טערקישער ארמעע אויסשרייען: אידען, לאמיר מקבל שבת זיין! און א אידישער סאלדאט פון דער באלקאנישער ארמעע וועט ענטפערען: קומט, לאמיר עסען קוגעל! נו, איז דאס ניט א אידיליע, ווען די צוויי פיינדליכע ארמעען וועלען עס צוזאמען זינגען זמירות?

* * *

א שעהנעם וויץ גיט מען אונז איבער פון דער מלחמה: א אידישער סאלדאט פון דער באלקאנישער ארמעע איז בעפאלען א אידישען סאלדאט פון דער טערקישער ארמעע און געוואלט איהם דערשטעכען מיט זיין מעסער. פלוצים האט ער זיך פערכאפט צוריק און אויסגעשריען: אוי וועה, א קלאג צו מיין אידענע! זי האט דאך מיר געגעבען דעם מילכיגען מעסער! און דער אנדער סאלדאט האט געענטפערט: און איך האב פערגעסען מיטצונעהמען א סידור אויף צו מאכען די ברכה „על השחיטה".

די סאלדאטען האבען זיך גערייכט די הענט.

* * *

ביים פראטעס מיטינג פאריגען זונטאג האבען די היגע סאציאליסטען ערקלעהרט אז זיי ווילען ניט קיין מלחמה.

כ'לעבען, מענשען מאכען זיך נאריש! אז ניט דען פרעגט מען ביי זיי? אט איז טערקיי אביסעל א גרעסערער בעל דעה אין דער מלחמה און פונדעסטוועגען אז טערקיי וויל ניט די מלחמה, הערט מען איהר ווי דעם קאטער, היינט א פשיטא שוין טערקען וואס האבען ניט קיין ביקסען און ניט קיין הארמאטען מיט קריעגס שיפען.

* * *

פונדעסטוועגען געהער זיך ניט אן איינס מיט'ן צווייטען: אויף די באלקאנען וועט זיך גיסען בלוט ווי וואסער און טויזענדער מענשען וועלען אויסגעשאכטען ווערען און מיר? מיר'ן מעגען פראטעסטירען...

פאָטאָגראַפער.

צו יעדען גאנצען אדער האלבען דאזען בילדער, בעקומט איהר זעקס פאסטיל קארדס בילדער פריי.

Smith's Art Gallery, 405 Selkirk Avenue

נייטה'ס אף דהי מאקעבייען אף דהי וואירלד.

אן אונטערהאלט ווערט געגעבען פון די „נייטה'ס אף די מאקעביען אף דהי וואירלד" אין דזשוירמען האל, קארנער פריטשארד עווענין און סאלטער סטריט אום דאנערשטאג דעם 28טען נאוועמבער אום 8 אוהר אבענד.

אלע פריינד און פאטראנייזער זיינען געבעטען צו קומען צו דיזען אבענד, וואו זיי וועלען זיך גרויסארטיג אמוזירען.

עס וועלען געסערווירט זיין טישען, בעסקעט פארטי און דענס.

איינטריט פריי.

דער טעלעפאן נומער פון „איד" איז סט. דזשאהן 2213

אגודת שלומי אמונה ציון.

עס איז געגרינדעט געווארען א חברה מיט דעם נאמען „אגודת שלומי אמונה ציון" אין דער פארמע פון די „מזרחים". אין דער חברה האבען זיך אנגעשלאסען אלע ארטאדאקסישע אידען צווישען זיי הרב י. י. כהנאוויטש. שמחה יוסף לעווין, פרעזידענט; אליהו טשערניאק, וויים פרעזידענט; דוד איזראילעוויטש, טרעזשורער; ל. סעקטער, סעקרעטאר. אין איין אבענד איז געווארען 51 חברים וועלכע האבען מיט פערגעניגען איינגעצאהלט יעדער חבר 1 דאלאר לקופת החברה.

אלזא אפעלירען מיר צו אלע אידען ווער עס וויל זיך אנשליסען אין אונזער חברה זאל זיך מעלדען אין 288 דאפרין עוועניו צו מר. ברוך טשערניאק.

איהר קענט אויך קומען יעדען טאג אין בית יעקב שוהל און זיך איינשרייבען אין דער חברה.

פאלגענדע בעקאנטע פערזאנען פון וויניפעג האבען זיך אנגעשלאסען אן אונזער פעראיין.

הרב ר' י. י. כהנאוויטש יז"ר. שמחה יוסף לעווין פרעזידענט. א. טשערניאק וויים פרעזידענט. דוד איזראילעוויטש טרעזשורער. ל. סעקטער סעקרעטאר.

איזראילעוויטש חיים יצחק. אסטאשניוועה ליבוש. איזראילעוויטש זוסא. ארעצקי חיים. אסאוויטש פסח. אטרובין נטע.

בעלקין מאיר. בלומעס צבי. בעקער מרדכי. ברואהער אברהם.

גרענד אברהם. גערטיל צבי. גורעוויטש יוסף. גאלדשטיין ישראל זאב. געלער יצחק. גרינבערג אהרן. גרינבערג ישראל יעקב. געסטערן פאליאק.

דין בנימין אליעזר.

ווידמאן חיים ליב. וויידמאן מרדכי. וויידמאן אברהם פנחס.

זאסלאווסקי לוי יצחק. זאלצמאן יוסף זעליקסאן יחזקאל.

טשעראשני שאול. טשערניאק ברוך. טשערניאק שמעון.

יאוויש ברוך משה שו"ב.

כשדן חזן ר' אליהו. כהן שו"ב.

לעווין רפאל. לעסק ישראל. לעווינטהאל אהרן.

מיטלער יחיאל אליה. מרגליות מרדכי נאדעלמאן.

סטיינדיל מאיר. סטאריקאוו אשר. סער אברהם. סטאריקאווסקי משה שו"ב סעקטער ישראל אהרן. סאדאווסקי מיכל ערענבערג יוסף.

פארטינאל יצחק.

פארבער צבי יוסף. פוינעל נחום. פריצקי איסר.

קויפמאן ליב.

ראבינסאן צלאל. ראבינסאן פרעזידענט מת"ת. רויזין דוד.

שטערענבערג יונה. שטשופאק חיים דוב. שעכטער אוריה. שמאיעווסקי זוסא. שטיינמאן מענדיל. שטיינמאן חיים.

פאריגע וואך זיינען צוגעקומען צו אונז: מר. אברהם בערג און זיין זוהן מר. סעם בערג.

צו אַלע פעראיינען

מיר בעטען אלע פעראיינען, סאסייעטיס, קאנגרעגיישאנס א. ד. גל. אונז אריינשיקען זייערע בעריכטען ניט שפעטער ווי יעדען דינסטאג פריה און אויך ניט אבלעגען פון איין מיטינג אויף'ן צווייטען, נור פון יעדען מיטינג בעזאנדערע בעריכטען, קורץ און אויף איין זייט פאפיער געשריבען.

פאר קהל'שע אַנאָנסען רעכנען מיר 25 און 30 סענט אַ אינטש

שיפסקאַרטען — שיפסקאַרטען

פרייזען פון יוראפ:

פון ליבוי קיין וויניפעג — $53.00

פון אנטווערפען אדער ראטערדאם קיין וויניפעג — $49.50

פרייזען אהיים קיין יוראפ:

פון וויניפעג נאך ליבוי — $68.25

פון וויניפעג נאך קראקוי — $70.65

געלד געשיקט אין אלע וועלט טהיילען.

סנעפּס אין הייזער און לאָטס

מאונטיין עווענין, נעבען אייקינס סט., 5 רום קאטעדזש און 50 פוס לאט, א גרויסער סנעפ — $3.200

אנטלאנטיק עוו., נעבען סאלטער סט., 5 רום קאטעדזש און 50 פוס לאט, בלויז $2.300, א גוטער סנעפּ.

מיר רעפרעזענטירען די בעסטע און די גרעסטע פייער אינשורענס קאמפאנס.

קומט אריין און רעדט זיך איבער מיט אונז.

פענסאָן און שיללער

שיפסקארטען און ריעל עסטייט אפיס

854 Main Street — Phone St. John 162.

קווייקער וואַשינג קאַמפּאַני

מיר וואשען אלערליי גרעט צו 3 סענט פער פונט, מיניומום פרייז 75 סענט,

נור 3 טעג אין וואך: דאנערשטאג, פרייטאג און שבת. מאנטאג, דינסטאג און מיטוואך 4 סענט פער פונט, מינימום פרייז 1 דאלאר.

44

QUAKER WASHING CO.

Logan avenue — Phone Garry 3674

כאַפּט אַריין אַ מציאה.

יעצט האבען פייפערהענגערס די בעסטע געלעגענהייט צו קריגען אלערליי וואהלפייפער צו זעהר א ביליגער פרייז. אין מיין סטאק וואהלפייפער געפינען זיך די שעהנסטע דיזיינס. קומט און זעהט און איבערציינט אייך. אויך אלערליי פארב, גלאז און אלעס וואס פאדערט זיך צו פייפערהענגינג און פארבען.

M. Donner & Co. — 847½ Main Street

קאַרד האָלץ

גרינער און טרוקען געשניטענער פאפלאר

צוויי קאָרדס $10.50

The Empire Sash & Door Co., Ltd.

Henry avenue, East. — Phone Main 2510

WINNIPEG SAFE WORKS, Ltd.

איהר קריגט ביי אונז נייע און סעקאנד הענדיגע

סייפס פייער-קאַסעס און קעש רעדזשיסטערס

פרייזען מעסיגע. אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

די בעסטע קוואליטי. קומט זיך איבערציינען.

50 Princess St. Winnipeg, Man.

תלמוד תורה קאמפיין.

(פארטזעצונג)

נעזאמעלט דורך ב. שעפס און י. קאפלאנאוויטש אין קילדאנען

ל. בערקאוויטש	$100
א. קאמאן	50
בר. פאלקאוו	50
ל. ציפורסקי	25
ל. לעשינסקי	25
ל. הימעלפארב	25
ה. דאקטאראוו	25
ס. קאסטעטסקי	25
ס. סאראקין	25
פ. סנוקאל	15
נ. עדעלשטיין	10
יעקב ביינין	5
יעקב פרומקין	5
יעקב אווערבוך	5
מ. אלטמאן	5
אהרן גאלדשטיין	5
א. בולאווסקי	5
י. בערקאוויטש	5
סך הכל	$410

דורך י. חמעלניצקי און ל. שניידיר

ד. קאפמאן, סטאנעוואל	$100

דורך י. חמעלניצקי און זלאבינסקי

סוחאראוו	$ 25
כהן	25
י. מעדאוואי	25
ב. דווארטשיק	10
י. אווערבוך	5
ס. אלטזוצער	5
סך הכל	$ 95

דורך קאטלארסקי און אסאוויטש

בערקאוויטש און שווייד	$100
פאטשאפענסקי	10
ס. פיינמאן	10
נ. יפה	10
ה. לעווין	5
י. מארגענשטערן	5
ס. מאטלין	2
מ. ווייסמאן	1
נ. פרענקעל	1
סטראקאווסקי	1
נילפאקס	1
ה. סטאק	1
גראנאווסקי	1
דזשייקאב	1
סך הכל	$149

דורך דעם פרעז. ר. ס. ראבינסאן

מ. שטיין	$ 5
מרס. מלכה רובענזאפט ע״ה	25
בר. לייאנס, אין ראסטארן	60
סך הכל	$ 90

דורך ס. גאלדין און מ. קאלניצקי

מרס. ד. באריש	$100
י. ווריער	100
ה. פריימאן	25
מ. מארגאליס	25
ל. בענדעט	25
ב. אריעוו	25
מ. פיינשטיין	5
פ. מאס	5
מ. קאפמאן	5
נ. לערמאן	5
בר. מאסלאווסקי	5
בערקאוויטש און שווייד	5
ס. דובינסקי	5
ה. ספארנא	5
פ. בלאט	5
א. דובאוו	3
ד. ל. רעזניק	3
א. פאסטאאווסקי	3
ב. גאלאסאף	2
א. פיינגוד	2
טש. עפשטיין	2
נ. פרידמאן	1
ס. צימרינג	1
י. פאלאק	1
טש. קרעמאן	1
ש. גינזבורג	1
י. קעפמאן	1
א. קאוועגסקי	1
סך הכל	$367

דורך טש. טעדמאן און ל. גאלדין

דזש. גארדאן	$ 50
ראלער און בערנס	50
מ. סימאוויטש	50
ס. קאסאי	10
ראובן כהן	5
י. דראמאן	5
סך הכל	$145

דורך ר. ס. ראבינסאן און מ. פינקעלשטיין

ב. לעווינסאן	$100
גלופי	100
ל. בוק	100
לאיער י. ר. לעווינסאן	50
לאיער ס. הארט גרין	50
ס. בער	50
דזשיק ריפשטיין	50
י. פולאן	50
ל. רייס	50
ב. שעכטער	25
א. ה. אראנאוויטש	25
ריכארד פיערס	10
ל. גודמאן	10
א. לייאן	10
דזש. העריס	10
י. אייזיקאוויטש	5
מ. סילפערמאן	5
ב. מארגאליס	1
מ. פינגערהוט	1
סך הכל	$702

דורך ל. סייפ

י. בעקערמאן	$ 75

דורך י. קאפלאנאוויטש

אויף א שמחה ביי ח. דענסקי	$ 6.05

דורך א. בערג און י. פארטיגאל

י. יודאוו	$100
טש. שעכטער	100
ה. קאזלאווסקי	100
פרענק האפמאן	50
מ. דראטש	50
מ. אסטראווסקי	25
ל. קאין	25
וו. זייצעוו	25
מ. ל. פארטיגאל	25
י. קלעמפנער	25
ס. פארטיגאל	15
י. סאדאמסקי	10
גאלדבלום	10
האפמאן און קאין	10
מ. פינגערהוט	10
א. דיימאנד	5
י. העריס	5
ה. וואלאנסקי	5
ד. פארטיגאל	5
ל. פארטיגאל	5
סיגיזמוד	3
סך הכל	$610

דורך רבי כהנאוויטש

מאקס דראב	$ 5
חיים שטיימאן	1
תנחום קאפאלסקי	5
מב״מ אצל אהרן הערשפעלד	7
מב״מ אצל ליב מאראוויץ	3
שמואל וואלף	1
סך הכל	$ 23

נ. ב. אין פאל איהר געפינט דא עפעס א טעות פרענט זיך אן ביי י. טשערניאק 319 מעקגרעגאר סט. פהאן סט. דזשאן 2489. אפיס שטונדען פון 3 ביז 7 אוהר יעדען טאג.

יוניט. היברו טשאַריטיס

כי אתא עניא אקדים ליה ריפתא כי היכי דליקדמו לבניך.

כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך בי״א ברכות.

די ביידע מאמרים פון תלמוד קענען ציינען דאס גרויסקייט פון אונזערע ווי־ניפענער ב״פ אין עניני הצדקה. קענט איהר דאס בעגרייפען אז אן אריםאן זאל אוועק-געבען די לעצטע 5 סענט צו דער פושקע פון דער צדקה הכללית ווייל ער דענקט אז דאס איז בילבער ווי צו קויפען ברויט פיר זיינע קינדער-דאס איז דאך אפאקט וואס עס איז ווערט בעקאנט צו מאכען אז די אידען זענען דאך בערעכטינט צו דעם רחמנים בני רחמנים. ווייסט איהר שוועסטער און ברידער די נאבעלע זאך וואס איהר טהוט אויף מיט אייערע קליינע נדבות וואס איהר ניט צו דער פושקע פון צדקה הכללית. עס איז אפילו שווער איבער צו געבען אין צייטונג און דאך וואלט ניט שאדען אז אונזערע לייזים זאלען זיין ביי אונזערע מיטינגס וועלכע ווע־רען געהאלטען יעדען מיטוואך אבענד אום 8 אוהר אין דער תלמוד תורה. דא־מאלס וועט איהר אויסגעפינען די מאט־עריעלע נוצען פון דער פושקע ספע־שעל דערמאהן איך די ליידיס, ווייל זיי זענען די יעניגע וואס שטיצען די פושקע.

אלעס וואס מיר דארפען איז פריעדען און איינינקייט. די אונגליקליכע וועג־דען זיך צו אונז נאך שטיצע און מיר מוזען זיי העלפען. כל הפורש יד נותנין לו: וועד עס שטרעקט אויס די האנד נאך שטיצע מוז מען איהם געבען. דערום בעטען מיר אייך אין דעם נאמען פון די ארימע און עלענדע. העלפט מיט וויפיעל איהר קענט. אחד המרבה ואחד הממעיט אין דעם זכות וועט אייך גאט אויסהיטען פון אריםקייט אבפול בבקשה שטיצט די צדקה הכללית.

אלטער סקאליטער.

ואלה יעמדו על הברכה

נאסף ע״י ל. משעטשיק און א. סקאליטער

ל. גודמאן	$ 1
ד. בעק	50
ס. קאהן	50
מייטאום בראס.	2
י. סאבעלמאן	1
י. קאזלאווסקי	1
קראוועצקי	1
ראזאף	50
גרינבערג	1
מאשקאוויטש	1
ל. וויינדרוק	1
ר. כהן	1
י. בראנשטיין	1
סך הכל	$12.50

נאסף ע״י א. סקאליטער און מ. פינקעלשטיין

ד. ריפשטיין	$ 30
לעאן עליאס	3
ד. באריש	20
י. פינקעלשטיין	10
אדעלמאן און דרוקערמאן	10
י. נאטליב	1
ס. שאכטער	5
ב. שאכטער	3
ס. דרוקמאן	3
ר. גאלדשטיין	1
י. גרינבערג	1
י. פינקעל	1
סעגאל	2
ס. האלפערין	1
טארטער	1
ל. גודמאן	1
נ. קא־אסיק	1
י. גאלדשטיין	1
ר. ראזענטהאל	1
סך הכל	$100

אויסגאבען:

13 קייסעס וועכענטליך	$ 60
1 קיים רענט	6
2 טיקעטס	25
7 ספעשיל קייסעס	28
6 קראנקע	41
1 מאנאטליך	16
סך הכל 30 פעלע	$176

עס ווארטען צום מיטינג פיעלע קיי־סעס. מיט וויפיעל מען וועט זיי שטי־צען וועט בעקאנט ווערען ביים צוויי־טען דין וחשבון אין „איד".

איינקאמע:

ס. מיטלער מב״ם	$100
מ. סאגאמירסקי	7
א. גאלדבלום	10
ש. סייפ	5
יצחק פארטיגאל	5
מ. משעטשיק	2
ניסן אריה וואלדמאן	2
מ. גאלדין	1
י. טשעטשיק	1
ה. איזראילעוויטש	2
ב. שטערניאק	1
מ. שטיינדיל	3
ס. בערטשאנסקי	2
מ. זיגיסמונד	1
מ. שור	1
פ. מאגילעווסקי	1
ש. לוזאק	50
מן באקס צדקה גדולה ע״י הרב	46.53
מ. וואלפזאן	1
יעקב כהן	1
זאלצמאן יוסף	1
ע״י שניידער אין קילדאנען	7.75
יוסף לעווין	1
סך הכל	$202.78

נאַרד ענד רעליעף סאָס.

נעזאמעלט ביי מר. שמאי און מרס. רחל בערטשאנסקי ביים אנטערהאלט פון זייער נייגעבוירענער טאכטער שרה ביילע.

שמעלניצקי והתנו ומר. מיטשעל	$25
ליב שניידער	5
מיכל טעסלער	5
סעם וויינשטיין	5
הרב גאראדסקי	2
א. גאלדמאן	1
סטאריקאוו	1
ב. סטאריקאוו	2
עקיבא שמעלניצקי	2
מ. שמעלניצקי	1
צבי שמעלניצקי	1
בערנאוו	3
זאנוויל מעזשיכאווסקי	1
ישראל לעווין	3
מילער	1
מיטשעל	1
צימערמאן	5
שאר	2
יעקב באניש	1
ישראל בערטשאנסקי	5
זעליג קאמעניצקי	5
טעפליצקי	1
פאלסאן	1
סך הכל	$79
מב״מ אצל יעקב מירעפאליק ע״י מר. פינקעלשטיין	$6.20

נעזאמעלט אין דער תפארת ישראל שוהל בעת׳ן אויפלעבען די נארד ענד רעליעף סאסייעטי פון די פאלגענדע פערזאנען:

יעקב שמעלניצקי	$ 9
זילבאוויטש	10
שואל טשעראשני	1
גדליהו לירמאן	1
יוסף הערשפעלד	5
פישמאן	1
שלמה זילבערמאן	1
יוסף וולעדניצקי	1
דוד קאנטאר	1
אהרן פיינשטיין	2
יעקב הערשפעלד	1
חיים זילבערפארב	1
מענדיל האלצמאן	1
ירוחם דארפמאן	2
אבא בראווענדער	1
ישראל משה שמעלניצקי	1
מאיר קארוניר	1
אברהם בלעניפאלסקי	2
ראובן רינגער	1
בצלאל קראוועצקי	50
יצחק שער	5
דוד פאלסאן	1
משה פיינשטיין	1
זלמן שטערענבערג	1
דוד גאלדמאן	50
פנחס טעפליצקי	2
בצלאל ראבינסאן 12 דאל. א יאהר	2
דוד וועדרא	1
אבינדור שפינעלמאן	1
ליב קאליף	2
צבי גאניק	1
יעקב נעמיראווסקי	5
שלמה בודניצקי	1
סך הכל	$67

די היברו ליידים אייד

האט אבגעהאלטען א מיטינג פאר פארינער וואך, ווען עס זיינען אנוועזענד געוועזען 50 מעמבערינס. עס איז פארגע־קומען עלעקשאנס און פאלגענדע אפי־סערס זיינען ערוועהלט געווארען: מרס. י. פארטיגאל-פרעזידענט, בייאקלאמיי־שאן; מרס. פ. ראזענבלאט וויס פרעז., מרס. וו. לעבציער טרעזש.; מרס. ל. פארטיגאל סעק; די טראסטיס זיינען: מרס. בלום, מרס. שיינפיין, מרס וו. בלעק, מרס. בעראן, מרס. מאסקאוויטש מרס. טשערניאק און מרס. בלעק.

דיזע סאסייעטי איז מודיע אז זי איז די איינציגע וואס טראגט דעם נאמען „היברו ליידים אייד."

די נייע ערוועהלטע אפיסערס ווענדען זיך דורך דער צייטונג „דער איד" צו דער פריהערינער פרעזידענטין, זי זאל אזוי פריינדליך זיין און איבערגעבען אלעס וואס בעלאנגט צו דער סאסייטי ווי פינאנציעלע אזוי אויך אנדערע זא־כען און ענינים.

רעספעפשאן.

א גרויסארטיגען רעספעפשאן מיט רייך געדעקטע טישען האט דער יונגערמאן מר. סעם בערטשיאנסקי געגעבען דיזען זונטאג ביים נאמען געבען פון זיין ערשט געבוירענער טאכטער שרה ביילע, וואו דער נייער רב מר. גאראדסקי האט א זעהר ווארעמע רעדע געהאלטען און אונטער דער טשערמאנשאפט פון מר. צימערמאן האבען זיך די געסט זעהר גרויסארטיג אמוזירט. די ביידע יונגע זיידעס מר. י. שמעלניצקי און מר. ישראל בערטשאנסקי האבען זייערע פריינד זעהר ריהרענד צום אויסדרוק געבראכט. איבערהויפט האט זיך דער דער יונגער פאטער אויסגעצייכענט אין זיין טאסט רעדע מיט זיין העכט פאע־טישער זעלבסט שילדערונג אלס „ערשט געוויזענעס קינד און שוין געווארענער פאטער," וואס האט יעדען צו טרעח־רען געריהרט. די שמחה איז געווען העכסט אידיש אריסטאקראטיש, דען עס איז ביי דיזער געלעגענהייט געזא־מעלט געווארען אן ערך פון הונדערט דאלאר פאר טשאריטי. די מנדבים זע־נען: סעם בערטשאנסקי, יעקב שמעל־ניצקי, א. ד. מיטשעל יעדער צו $10 י. בערטשאנסקי, בען צימערמאן, מיכל טעסלער, ל. שניידער, זעליג קאמינעצ־קי, סעם וויינשטיין, ב. שמעלניצקי פון בוקענין יעדער צו $5 דאלאר. אהרן בערנאוו $3. דאלאר הרב גאראדסקי, ב. סטאריקאוו יעדער צו 2 דאלאר. י. מ. שמעלניצקי, הירש שמעלניצקי, עקיבא שמעלניצקי, מעקס מיטשעל, ב. טעפליצקי, ס. פאלסען, י. סטארי־קאוו, ב. גאלדמאן, מעזשיכאווסקי, ראז יעדער. צו 1 דאלער ס. שאר 2 דאלאר.

פון ברענדאן מעלדעט מען אונז דאס פארינע וואך איז דער נייער רב מר. גא־ראדסקי געווען געלאדען אהין טעלעג־ראפיש אויף א ברית מלה ביי מר. קאם און ביי דיזער געלעגענהייט איז ער נאך א געלונגענער רעדע פון דער גאנ־צער געמיינדע איינשטימיגג אויפגענומען געווארען מיט א כתב הרבנות פון אלע בעלי בתים אלס אנערקענטער רב אויך פון ברענדאן. דער דערמאהנטער רב האט דאס הרבנות ניט געוואלט אננעה־מען נאר מיט דעם בעדינגונג ווען די געמיינדע וועט זיך אונטערציהען אויפ־צובויען א באד מיט א מקוה וועלבע פעהלט דארט. די בעלי בתים האבען עס אקצעפטירט און שוין האט מען עס איבערגענעבען צו א בוי קאמיטע.

הרבי הנ״ל ה׳ י. גאראדסקי פון פאלטאוועד גוב. איז אויפגענומען גע־ווארען אלס רב ביי די פאלגענדע 2 קאנגרייישאנס: בברה משניות, רומעני־שע שוהל (בית אברהם) און פון פיעלע בע״ב וואס דאווגען אין תפארת ישראל, בית יעקב און עדת ישורין און פיעלע פון דער סאוטה. די קאמיטע—11

פתח ר׳ יהודה בכבוד תורה וכו׳..
אזוי ווי אונזער בעליעבטער זקן המופלג ומשכיל

ר״ אריה ליב קויפמאַן

פאהרט אב פון ווינניפעג נאך ארץ יש־ראל, זויל ער אייך אלע אידען פון ווי־ניפעג בעדאנקען פאר דעם וואס איהר האט איהם ארויסגעהאלטען דריי יאהר בכבוד. און די יעניגע וועלכע ווילען איהם זאגען דעם לעצטען זיי געזונד. זיינען געבעטען צו קומען אין בית יעקב שוהל יעדען טאג פון 8 אוהר מארגענס ביז 12 אוהר און פון 3 אוהר נ. ם. ביז 8 אוהר אבענד, ווייל צו געהן צו יענעם אבשייד נעהמען, בעפאלט עס זעהר שווער.

ברוך משה יאוויש,
שו״ב ומוהל דפה.

רייטס פאר אַדווערטייזמענטס אין „איד"

פאר איין מאל 50 סענט פער אינטש
פאר א מאנאט 40 סענט פער אינטש
פאר יעהרליכע 35 סענט פער אינטש
אויף דער 1טער פיידזש 75 ס. א אינטש
אויף דער 1טער פיידזש יעהרליך 50 ס.
קהל׳שע אנאנסען 25 און 30 ס.

שיקט אונז אייערע פאַרס, פעל און פעלצען.

מיר

ווילען אייערע שיפּמענטס.
האבען ניט קיין טראוולערס. אלע ביזנעס ווערען געטהאן דירעקט מיט אייך.
בעצאהלען אלעס עקספּרעס און פרייט עקספענסעס.
צאהלען דעם זעלבען טאג וואס דער שיפּמענט קומט אן.
האנדלען אויך מיט פעל. סיניקאָ רוט א. ד. ג.
וועלען אייך שיקען פריי פרייז ליסט „סי" מיט טעגס.
ראטהען אייך צו שרייבען היינט.

PIERCE FUR Co. Ltd. King & Alexander Streets, Winnipeg, Man.

Over Land House Furnishing Coy.

קארנער מיין און אלעקסאנדער עווענױ.

וואַרע פון בעסטע קוואליטעט פערקויפען מיר אייך אויף לייכטע אויסצאהלונגען.

268 זעהט זיך מיט אונז בעפאר איהר קויפט.

אווער לענד האַוז פארנישינג קאמפּאני.

וויכטיג.

דער ווינטער קומט אָן.
די זיכערע און גוט בעקאנטע

פאַר מאַנופעקטשורערס ריטשבאַרט, קאַלמאַן און קאָ.

זיינען יעצט פערטיג מיט א גרויסען סטאק וואס ענטהאלט אלעס אין פוטער און פעל צו די הויפט מעסיגע פרייזען. פוטער געמאכט צו ארדער און איבערגעארבייט אין א קורצע צייט. דער סטייל און די ארבייט זיינען איבערראשענד. קומט און איבערציינגט זיך.
127)

290—288 וויליאַם עווענױ   פהאָן גערדי 416

נארד ענדער אט זיינען מיר מיט גרויסע רעדוקשאנס אין די פרייזען פון **שיך פעררימטען**

גענעהט אדער אויף פלעקליך	מענער פאָדמיאָטקעס און אָבזאַצען — — — 1 דאלאר
	ליידיס פאָדמיאָטקעס און אָבזאַצען — — — 75 סענט.

126 נור די בעסטע נומער 1 אוק לעדער ווערט גענוצט.

Goodyear System Shoe Repairing Co.

978 מיין סטריט   פהאָן סט. דזשאהן 2412

בראַנטשעס: 272 הארגרייוו סטריט און 565 פארטידזש עווענױ

THE EUCLID STUDIO

האוולעט און ריטשארדסאָן.   קאר. מיין און יוקליד.

ספּעשעל פאר קריסטמעס.

רעגולאר $8.00 פהאטאס פאר —————— $5.00
רעגולאר 5x7 $7.00 פהאטאס פאר —————— $5.00
רעגולאר $4.00 פהאטאס פאר —————— $3.00
א 16x20 פערגרעסערטע בילד וועט געגעבען ווערען פריי צו יעדען 8 דאלארדינען ארדער.
84

זלמן זאַסלאַווסקי'ס אַפּ טו דייט שוה סטאָר
אין 577 סעלקירק עווענױ

איך האב ערעפענט א שוה סטאר מיט א גאנץ נייעם סטאָק בוטס און שוהס. די וואַרע איז די בעסטע און די פרייזען די מעסיגסטע, אזוי אז עס וועט זיך לוינען יעדען צו פאהרען אין 577 סעלקירק עווענױ צו קויפען שיך איידער אין אירגענד אנדערען פּלאַץ

„קאלומביא"

א אינסטרומענט וואס גיט אייך דאס „לעבעדיגע קול פונ'ם ארטיסט", דעם טאָן וואס איז ניט פערגלייכבאר.

דאס איז דער ערשטער און איינציגער גראמאפאן אהן א הארן מיט קאסטיק טאן רעדלעך, צווייעגדיגער ספּרינג מאָטאר, טאן קאנטראל שאַטערס און אנדערע אימפּרואוומענטס.

די לייטעס מאדעל עסקליפּס

$36.00

דער פרייז, אריינרעכנענדיג $8 רעקארדס (16 סעלעקשאנס), וועלכע איהר וועט אויסקלייבען. $5 איינצאהלען און $4 א מאנאט

מיר האבען קלענערע סטיילס מיט איין ספּרינג מאָטאר פאר $20.00

מיר בעטען אייך נור צו פערגלייכען איידער איהר קויפט. ספּעציעל דעם טאָן, מאָטאר, טאָז ווענטלעך און קאבינעט.

זייט זיכער אז דאס איז א „קאלומביא" מיט 2 ספּרינג מאָטארס

10 אינטש טישעל, טאפּערינג טאָן הענטעל און לייטעס וואטש קיים רעפּרפּדוסער. בעוואונדערענדער טאן און וואליו. גרינג און מאסיוו, די טהיילען שאקלען זיך נים. באלדער אנדערע זאכען פאר 20, 29, 35, 58, 65, $80 א. ז. וו. גרינגע צאהלונגען

קאלומביא רעקארדס. אבסאלוט די בעסטע רעפּראדוקשאן, די שטארקסטע, וועלען שפּיעלען אויף יעדער מאשין, נעהמט ניט קיין אנדערע, 30,000 רעקארדס אַלע מאל אין סטאק, דאבל רעקארדס פון 2 בעזונדערע סילעקשאנס 85 סענט.

מיר האבען אידיש רעקארדס, שיקט נאך א ספּעציעל ליסט.

איהר וואלט בעדארפט הערן קארוסאָ, באנטש, נארדיקא, טעטראזיני, נעלסאן מעלבא, אין גרענד אפּערא. הערי לאדער, קאלאנס און הארלאן, ארא דזשאהנס אין קאמישע שטיקער. קובעליק, מישא עלמאן, פּאַוולאָווא, האפמאן און אינסטרומענטאלע שטיקער און פיעלע אנדערע ארטיסטען פון קאלומביא גראמאפאן.

מיר גיבען די „עקליפּס" און אנדערע קאלומביא גראמאפאנס פאר קעש אדער גרינגע אויסצאהלונגען. אונזער אילוסטרירטע קאטאלאג שיקען מיר פריי.

WINNIPEG PIANO CO.

295 פארטיידזש, וויניפעג. נעבען [illegible] טהעטערס. פהאן מיין 1002

The Walker
Canada's Finest Theatre

יעצט און שבת מאט. ווערט געשפּילט
דהי שיהען ענגליש אפּערא קאָ.
שבת מאטינע
„מאַרטהאַ"
פרייטאג און שבת אבענד
„דהי לאַוו טיילס אָף האָפמאַן".
פולער אפּערא ארקעסטער.

די גאנצע נעקסטע וואך
מאטינע מיטוואך און שבת
מעטערלינק'ס פּראכטפאלע פאנטאזיע
„דהי בלו בויר ד"
פינקטליך געשפּילט ווי אין נויארק, מאנטרעאל, טאראנטא און שיקאגא.
א קאמפּאני פון 100
אב. $2 — 25 ס., מאט. $1,50 — 25 ס.

WINNIPEG THEATRE

די היים פון די פּראמינענטע שוישפּילער
היינטיגע וואך ווערט געשפּילט
„דהי מען פראָם האָם".
אבענד פרייזען פון 15 ס. ביז 75 סענט.
מאטינעס: דינסטאג, דאנערשטאג און שבת, בעסטער סיט 25 סענט

נעקסטע וואך וועט געשפּילט ווערען
„דהי וואהייט סיסטער".

Empress
PORTAGE AVE. EAST
WHERE EVERYBODY GOES
DIRECTION SULLIVAN & CONSIDINE

פון מאנטאג דעצעמבער 2, 3 פארשטעלונגען טעגליך; 3 אוהר נ. מ., 8 אוהר און 9,30 אב.
א דאלאר שאו פאר 10 ביז 35 סענט

א קלאסישער ספּעקטאקעל
ניק'ס ראלער סקייטינג גוירלס
פּראכטפאלע שעהנע קינסטלערינס
אן אויסגעצייכענטע וואדעוויל נייאיגקייט

גרויסארטיגע קאמעדיע שפּיעלערס
דזש. פאלמער | פלארענז
מור ענד עליאט
אין דער בריליאנטענע לאך קאמעדיע „מעטרימאניאל סאבסטיטוט".

עס וועלען אייך אמוזירען
פרענק   פיערס ענד מעזי   עליס

איבערראשענדע אטהלעטס
לים (4) דזשארדים

עמפּרעס קאפ, שעהנע בילדער.
עמפּרעס ארק., מוזיק די גאנצע צייט.

פרייזען: אבענד 10, 20, 25 און 35 סענט,
מאטינע 10, 15 און 25 סענט.

דאָס לאַנד פון שטערן.

וואטש פאר
די אינוואנדערס
א פיטשור פון דער זעלבער קאָ.
וואס „קאסטער לאסט פייט"
קומט אין גיכען.

STARLAND

Columbia Theatre

מיין סטריט, נעבען לאגאן.
פיינסטע קלאס פהאטאָ פּלעיס.
פּראכטפאלע מיוזיק
ביי 7 אינסטרומענטאליסטען.
אפען פון 11 פריה ביז 11 אבענד.

ROYAL Theatre.

אונטער א נייע מענעדזשמענט.
שעהנסטע בילדער, די נייעסטע סאנגס, בעקוועמער פּלאץ
פּראגראם געביטען דריי מאל א וואך.

אין „איד", 216 דאפרין עווענױ,
ווערט געמאכט אלערליי
פּרינטינג צו מעסיגע פרייזען.

מיט גרויס אונגעדולד זאלט איהר ערווארטען
דינסטאג דעם 3טען דעצעמבער ווען די

גרענד קלאָדינג קאמפּ.
800 מיין סטריט.

וועט ערעפענען איהר

ריעזיגען וואהייט אַול סייל

וועלכער איז ארגאנזירט ביי מרס. האפמאן און מרס. כץ.

אין דיעזען סייל וועט אויספערקויפט ווערען א סטאק פון 40 טויזענד דאל. צו 50 פּראצענט פונם דאלאר.

דער סטאק ענטהאלט מענס קלאדינג, ווי אויך דזשענטס פארנישינגס, מענס און ליידיס סוטס. שוהס ווי אויך מענס און דזשענטס פאָר ליין און פאַר קויטס

וואטשט אונזערע הענדבילס וועלכע וועלען אייך געבען איינגע פרייזען, וועלכע זיינען מעגליך געווען אויסצורעכענען פון אונזערע בארגיינס.

אונזערע ווינדאוס וועלען זיין אפען און געדרעסט מיט די בארגיינס אין צייט פון סייל, אום איהר זאלט זיך קענ'ן איבערציינגען, אז דאס איז ניט קיין בלאף סייל ווי אנדערע מאכען אום צו פערנארען דעם עולם. יעדער וואס וועט קויפען און ניט זיין צופריעדען וועט קריגען זיין געלד צוריק.

געדענקט אז דער סייל וועט זיך אנפאנגען דינסטאג דעם 3טען דעצעמבער אום 8 אוהר פריה.

געדענקט אויך אונזער אדרעס 800 מיין סט.

The Grand Clothing Co.
WHEIT OWL SALE
800 Main St.

בעקאַנטמאַכונג.

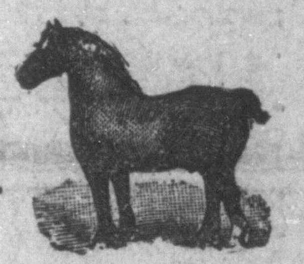

איך מאך בעקאנט דעם היגען פּובליקום אז איך האב ווידער ערעפענט מיין סטייבעל אין

536 קינג סטריט

וואוהין איך האב אריינגעבראכט א קאר פערד און קען גאראנטירען צופריעדענצושטעלען יעדען איינעם וואס וועט ביי מיר קויפען

ישראל לעווין

372 בּאראָוס עווענױ   פהאן סט. דזשאהן 1848

קינגסדייל

אין עטרעקטיוו בּרענדאן סאבדיוויזשאן נאהענט צום יעצטיגען אויפגעבויטען דיסטריקט און דירעקט אין דער ליין מיט דער שטאדטישער וואוקס.

פּרינצעסין פּאטרישיא דענקט אז בּרענדאן איז די שעהנסטע שטאדט אין וועסטערן קענעדע.

ווען דער דיוק און קאנאט מיט זיין פּארטי זיינען דורכגעפאהרען איבער די סטריטס פון בּרענדאן אין אן אטאמאביל בעת זייער לעצטען וויזיט, האט מר. דעניסאן, פון דעניסאן בּראס. וועלכע האט געפיהרט דעם אוטאמאביל געהערט ווי פּרינצעסין פּאטרישא האט זיך אויסגעדריקט; "דאס איז די שעהנסטע שטאדט וואס מיר האבען געזעהען אין וועסטערן קענעדע, און ווי פּראכטפאל עס מוז אויסזעהען ווען די בּוימער זיינען בעדעקט מיט בּלעטער" די וואס האבען ניט געזעהען בּרענדאן, וועלען בעסער פערשטעהן די בּעוואונדערונג פון דער פּרינצעסין, ווען זיי וועלען וויסען אז די שטאדט איז געבּויט אויף א פּראכטפאלער הויכקייט, נעבען אסיניבאין ריווער. די ביזנעס גאסען זיינען געפייוועט ריין. די רעזידענץ גאסען מיט בּוימער. קינגסדייל איז נעבען שטאדט. קינגסדייל אלס אינוועסטמענט איז גוט. אין משך פון די לעצטע צוויי מאנאט האט די קאמפּאני פערקויפט פּראפּערטי פון וועסט האלם סאבדיוויזשאן אין ווערטה פון 55 טויזענד דאל. יעצט קויפט ווייל איהר קענט זיך פערזיכערען מיט 30 פוסיגע לאטס, אין פּראכטפאלען געגענד פאר $125 ביז $175 יעצט קויפט איידער די ספּעקולייטארס פערכאפּען אלעס.

טעלעגראפירט אויף אונזער רעכענונג אדער טעלעפאנירט מיין 1117 בּרענדאן דעפּארטמענט.

International Securities Company, Ltd.

S. S. Cohen, Sales Manager. 840 Somerset Bldg. Winnipeg.

1001 Dominion Trust Bldg. Vancouver. 205 Kent Bldg. Toronto. Western Trust Bldg. Regina. 30 Mackenzie Bldg. Brandon. Yorkshire Bldg. Montreal. 137 20th Street East. Saskatoon. Dearborn Bldg. St. John. 1321 First St. W. Calgary. 1324 Douglas St. Victoria. Hope Bldg., Sparks St. Ottawa. Benson Bldg. Edmonton